BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ BİRLEŞİN!

kitle

YIL: 14 AĞUSTOS 1987 SAYI: 310

Referandumda Evet Oyu Niçin Gerekli?

6 Eylül'de yapılacak referandum konusu şu anda Türkiye'nin politik gündemindeki en güncel konuyu oluşturuyor. Başlangıçta, bir çok politik çevre ve gazete yazarı referandumdan "Evet" sonucunun çıkacağına muhakkak gözüyle bakmaktaydılar. ANAP'lılar, genel başkanları Özal başta olmak üzere "Hayır" kampanyasını başlatmıştı, buna karşılık en erken Demirel "Evet" kampanyasını açtı, onu E.İnönü ve B.Ecevit izledi.

Referandum yakınlaştıkça, "Evet" oyunu savunan çevrelerde 6 Eylül günü sandıktan ne gibi bir sonucun çıkacağı yolunda kuşkular belirmeye başladı. Bu kuşkular özellikle bazı gazete yazarları tarafından açıkça dile getirildi. Referanduma konu olan yasakların kalkmasını savunan bu yazarlar, referandum sonucunun "Evet" olacağına çantada keklik gözüyle bakmamak gerektiğini, sonucun "Hayır" da olabileceğini, hatta bu ihtimalin son zamanlarda daha da güç kazanmaya başladığını açıkça yazarak ciddi endişelerini ifade ettiler.

HAYIR'CILARIN TEHDİT POLİTİKASI

Bugünkü rejimin başını tutmuş olan yöneticilerin referandumda yaptıkları demagojik propaganda 7 yıldır darbecilerin tekrarlayıp durdukları "12 Eylül öncesine geri mi dönmek istiyorsunuz?" tekerlemesidir. Buradan yola çıkarak 12 Eylülcüler ve onların önde gelen sözcülerinden Özal ve adamları "referandumda 'Evet' oyu vermek, 12 Eylül öncesine 'Evet' demektir" tarzında konuşmaktadırlar. Böylesi bir propaganda aynı zamanda aba altından sopa göstermektir, şayet "yeniden eski günlere dönülürse, yeniden askeri müdahale gelir, siz referandumda 'Evet' derseniz, yeni bir ordu darbesine 'Evet' demiş olursunuz" tarzında seçmeni tehdit etmektir.

Görüldüğü gibi 12 Eylülcülerin tutumu her türlü demagoji ve tehdidi kullanarak sandıkta "Hayır" oylarının çoğunluğunu sağlamaktır. "Hayır"cıların bunu yaparken, adı geçen gözdağının ve demagojinin yanısıra yedi yıldır uygulanmakta olan depolitizasyon politikasının toplumda yarattığı sonuçlara da bel bağlamaktadırlar. Mevcut alternatifsizlik ortamında kitlelerin bezginliği ve politikaya ilgisizliği büsbütün artmaktadır. Bu nedenle, bir çok seçmen açısından 6 Eylül'de gidip oy kullanmak hiçbir şey ifade etmemektedir, ya da gidip "Evet" oyu kullandıklarında da birşeyin değişebileceğine inanmamaktadırlar.

Gerçekten de referandumda Evet'in ağır basmasıyla ülkeye demokrasi gelmeyecektir. Hele hele siyasi hakları ellerinden alınmış olanlardan üçünün eski MC liderleri olduğu düşünülürse, 12 Eylül öncesindeki terör ortamında bu kişilerin günahının büyük olduğu da doğrudur.

Ne var ki, meselenin özü bu değildir. Bugünkü politik konjonktürde referandumda "Hayır" sonucunun çıkması, kaçınılmaz olarak cuntanın 7 yıllık icraatının genelinde onaylanması anlamına gelecektir. Böyle bir onaydan alacağı hızla, cuntacıların başbakanı Özal yeni bir erken seçimle iktidarı beş yıl daha alıp kaçmak isteyecektir.

SON 10 YILIN BAŞ TERÖR SUÇLUSU EVREN'DİR

12 Eylül öncesi teröründe Türkeş'in ve çetelerinin fiili cani rolü oynadığı, Demirel'in de MHP'ye kol kanat gerdiği bilinen bir olgudur. Ne var ki, bütün bunlar K.Evren ve cuntasını aklamayı ve yeğ tutmayı gerektirmez. Tersine karanlık mihrakların tezgahlamış bulundukları terörde vurucu güç rolü Türkeş ve çetelerine oynatılmıştır, MİT'çilerle içiçe yürütülen faşist milliyetçi hareket terörü yeterince tırmanıp bir askeri darbe ortamı yaratıldığında, vurucu güç rolü devlet terörünün başı olarak Evren ve cuntasına geçmiş, Türkeş ve Türkeşçiler yedeğe alınmışlardır.

Yaşanılan bütün olaylar göstermiştir ki, 12 Eylül öncesi terörün tırmanışında Evren de baş suç ortaklarından birisidir. Nitekim Aralık 1979'da generaller arasında yapılan bir toplantıda müdahale istekleri dile getirildiğinde Evren şartların henüz olgunlaşmadığını, o sırada yapılacak bir müdahalenin tasvip görmeyeceğini, askeri darbe için "milletin kendilerine tama-

men hak vereceği" ortamın oluşması ve olgunlaşması gerektiğini Genelkurmay Başkanı olarak açıkça söylemiş kişidir. Bu husus M.Ali Birand'ın kitabında açıkça yazılmış ve Evren tarafından tekzip de edilmemiştir.

Böylece karanlık mihrakların tertiplemiş olduğu terör suçuna Evren de ortaktır. Nitekim o terör, daha sonra yerini Evren liderliğindeki faşist devlet terörüne bırakmıştır.

MEVCUT REJİMİN BEKÂSI İÇİN

6 Eylül referandumundan "Hayır" oyunun çıkması kaçınılmaz olarak 12 Eylül öncesi terörün suç ortağı ve 12 Eylül sonrası terörün baş suçlusu Evren'in ve cuntasının ekmeğine yağ sürecektir. 12 Eylül öncesindeki terör komplosuna bilfiil katılan Türkeş'i ve onu himaye etmiş olan Demirel'i aklamayalım derken, bütün bu mizansenin sonuçta hizmet ettiği 12 Eylül darbesini ve dolayısıyla hem 12 Eylül öncesinde, hem de 12 Eylül sonrasında bu tezgahın içinde bulunmuş, üstelik de bu suçları karşısında Çankaya ile ödüllendirilmiş K.Evren'i aklamış olmak durumuna düşülecektir.

Hele hele referandum sonuçlarını cuntacıların erken seçime tahvil ederek iktidarlarını uzatmaları, arkasından Evren'in süresinin de yedi yıl daha uzatılması ile 7 yıllık rejimin darbeciler tarafından lehimlenmesi, perçinlenmesi, onarılıp ömrünün uzatılması için onlara fırsat verilmiş olacaktır.

Buna karşılık, referandumda "Evet" oylarının kazanması ile cunta ve Özal ağır bir darbe yemiş olacaklardır, 7 yıllık icraatları ve o icraatı referandumda propaganda malzemesi yapmış olmaları böyle bir sonuçla reddedilmiş olacaktır. Böylesi bir yenilgi üzerine ise Özal'ın genel seçimlerde tekrar ayakta durabilmesi mümkün değildir.

Bu sonuç burjuva muhalefetin Türkiye'yi esenliğe götüreceği için değil, rejimin böylesi büyük bir darbe alarak büyük bir sarsıntıya girmesi açısından önemlidir. İşte cuntanın 7 yıldır her türlü zorbalıkla kurmaya çalıştığı otoritenin böyle ağır bir yenilgi alması, onu ciddi ölçüde zaafa uğratacaktır.

Merkezi otoritenin zaafa uğraması ise, solun, ilerici güçlerin toplumsal muhalefeti yükseltebileceği elverişli bir ortamın doğmasında rol oynayacaktır.

ANAYASAYA TOPTAN HAYIR DİYEBİLMEK İÇİN

Yukarıda yazdığımız hususlar, ülkedeki mevcut politik güçler dengesinin değiştirilmesi yönünden önemlidir.

Konunun bir de hukuki yönü vardır. Darbeciler genel oyla gelmiş bir parlamentoyu feshetmişlerdir. 1961 Anayasası'nı ilga etmişlerdir. Yerine yeni bir anayasa yapmışlardır ve bunu da silah zoru ile kabul ettirmişlerdir. İstedikleri her türlü üstyapı düzenlemesini yapmışlardır.

Şimdi o anayasanın sayısız antidemokratik, gerici ve faşist maddesinden bir tanesi halkoylamasına sunulmaktadır. Referandumda "Hayır" sonucunun çıkması, cuntacılar tarafından halk anayasayı tasvip ediyor diye yorumlanacaktır. Oysa ülkenin meşru anayasası olan 1961 Anayasası'nı zor yoluyla yürürlükten kaldırıp, şimdiki anayasayı dayatanlara "Hayır" diyebilmek için bu referandumda "Evet" oyu kullanmak gerekir. Böylesi bir sonuç "Anayasayı deldirtmem" diyen Evren'e indirilecek bir şamardır ve anayasanın delinmeye başlaması, bu anayasanın tümünü çöp sepetine atmak için bir başlangıçtır.

Bu bakımdan, bu referandumda "Evet" oyu kullanmak ülkenin demokratik ve ilerici güçleri açısından mevcut anayasanın tümden reddedilmesi için bir kaldıraçtır. Her ne kadar Evet'çiler arasındaki sağ partilerin demokratik bir anayasa diye dertleri yoksa da, anayasanın bir kez delinmiş olması, anayasayı tümden çöp tenekesine atmak isteyen demokratik güçlerin bu istem ve mücadelelerine uygundur.

Bir başka deyişle, biz, 6 Eylül 1987 referandumunun 7 Kasım 1982 referandumuna karşı kullanılabilmesi için, "Evet" oylarının galip gelmesi için çalışmak gerektiğine inanıyoruz.

BOYKOT KİME YARAR?

Durum böyleyken, soldaki kimi çevrelerin 6 Eylül referandumunu boykot etme tutumu içinde bulundukları görülmektedir. Çok açıkça belli ki, solun kimi kesimlerinde amatörlük, çocukluk ve sorumsuzluk varlığını sürdürmektedir. Hiç bir ilkeye dayanmayan bu tür boykot çağrıları olsa olsa o çağrıyı yapanları manen tatmin eder. Onlar bir kez kendilerini devrimci ilan etmişlerdir, şayet 1980 öncesindeki seçimlerde oy kullanırlarsa devrimci abdestleri bozulacaktır, 1982 referandumunda boykot etmeyip "Hayır" oyu kullanılırsa gene büyük günah işlemiş olacaklardır. Bu tutumun doğal mantığı ve sonucu ise 6 Eylül'ü de boykot etmektir.

Sonuç? Sonuç bu kesimlerin çağrıları 6 Eylül'de sandıktan "Hayır" oyu çıkmasını bekleyenlerin ve bunun için de her türlü gayreti gösterenlerin değirmenine şu taşımaktan başkası değildir.

Oysa açıkça bellidir ki, referandumda "Evet" demek, Demirel, Ecevit, Erbakan ve Türkeş'e "Evet" demek değildir. Ama boykotçular şayet referandumda boykot yapmayıp "Evet" oyu kullanırlarsa eski MC'nin liderlerine "Evet" oyu kullanmış olacaklarını sanmaktadırlar. Oysa Özalcıların yaptığı propaganda tam da bu yöndedir. Özal, politize olmamış seçmen kitlesini aldatabilmek için aynı propagandayı kullanmaktadır, "referandumda 'Evet' demek, eski liderlere 'Evet' demektir" diye demagoji yapmaktadır. Politize olmuş boykotçularımız ise ister istemez Özal ve propagandasıyla aynı paralele düşmektedirler, Evet oyu kullanırsak MC'cilere oy vermiş oluruz sanmaktadırlar ve boykot yaparak dolaylı yoldan Özal'cılara oy vermiş olmaktadırlar.

Gene, yukarıda belirttiğimiz gibi Özal'cılar ülkedeki ve kitlelerdeki depolitizasyona bel bağlamıştır; depolitizasyonun etkisi altındaki kesimlerin gidip oy kullanmaması darbecilerin işine gelecektir ve son tahlilde kullanılmayan oylar yarım "Hayır" oyu gibi işlev görecektir.

Politize olmuş boykotçularımız ise politika yapmak adına en depolitize kesimlerle birlikte davranmış olacaklardır. Ve böylece devrimciliklerini kanıtladıklarını sanacaklardır.

Öte yandan, özgürlüklerin bü-

(Devamı 15. sayfada)

Reagan-Evren-Özal Öncülüğünde Demokrasi

Yeni Genelkurmay Başkanı'nın belirlenmesiyle ilgili gelişmeler günlük basında "demokrasinin zaferi", "sivil darbe", "hükümetin asker üzerinde otorite kurması" vb. şeklinde yorumlandı.

KENAN EVREN ARKADAŞLARINI NİÇİN SATTI?

Oysa olayın ne demokrasiyle ve demokratikleşmeyle ilgisi vardı, ne de iddia edildiği gibi Özal askerler üzerinde herhangi bir otorite kurmuştu.

Kısaca hatırlayacak olursak:

• Basında da belirtildiği gibi eski Genelkurmay Başkanı Üruğ, eski Kara Kuvvetleri Komutanı Öztorun'la birlikte Evren'in bilgisi ve tasvibi altında 2000 yılına kadar ordu üst kademesindeki terfi ve tayinleri planlamıştı. 2000 yılında kimin genelkurmay başkanı, kimin kuvvet komutanı, kimin ordu komutanı vb. olacağı şimdiden belliydi.

• Herkesin bu planın ilk adımı olarak Üruğ'un erken emekliliğini ve onun yerine Öztorun'un atanmasını, böylece emeklilik yaş haddindeki orgeneralin süresinin genelkurmay başkanı olarak üç yıl daha uzatılmasının olanak dahiline girmesini beklediği bir sırada, Torumtay'ın Genelkurmay Başkanlığı'na getirilmesi söz konusu oldu, Öztorun istifa etti, Torumtay Kara Kuvvetleri Komutanlığı'na ve 30 Ağustos'a kadar vekâleten Genelkurmay Başkanlığı'na getirildi.

• Başından beri Üruğ ve Öztorun'la davranan Evren, birlikte planı hazırlamış bulunduğu arkadaşlarını satarak başka bir tezgâhın içine girdi. Basında ve politik kulislerde Evren'in bu davranışının nedeni "1989'da kendisinin görevinin 7 yıl daha uzatılması konusunda yapılan bir pazarlık" olarak yorumlandı. Böyle bir pazarlık varit olabilir, ama bu, 1989'da Evren'in görev süresi dolduğu zaman Özal'ın parlamentodaki iskemle sayısının Evren'i 7 yıl daha Çankaya'da oturtmaya yetip yetmeyeceğine, daha önemlisi o günkü güçler dengesine bağlı bir husustur; fakat en azından Evren böyle bir beklentiyle kendisi için açık bir kapıdan girme şansını elde tutmak istemiş olabilir.

• Fakat bizce Evren'in bu tutumunda, Çankaya sevdasının yanısıra, başka bazı faktörler de rol oynamıştır. Örneğin bunlardan birisi Pentagon'un adayının Torumtay olmasıdır. Nitekim 6 Kasım 1983 seçimleri öncesinde kendisini başbakanlığa hazırlayan ve şimdi münfesih MDP'nin o zamanki genel başkanı Turgut Sunalp, Hürriyet'ten Çölaşan'a Torumtay'ın Genelkurmay Başkanlığı'na getirileceğini bir ABD'li senatörün olaydan 8 gün önce söylemiş olduğunu açıklamıştır. ABD'de bir senatörün kulağına gidebilecek şekilde Beyaz Saray ve Pentagon kulisleri dışına çıkmış olması da gösteriyor ki, tezgâh Washington'da çok daha önce hazırlanmış, Evren'e, Özal'a empoze edilmiş, uygulama ve zaman da kendilerine bırakılmıştır. Özal da uygulamayı son ana bırakarak kendisini demokrasi havarisi ve sivilleşme şampiyonu göstermek için üstelik de referandum nedeniyle Demirel'in miting meydanlarına çıktığı günlerde, sözümona bir "otorite gösterisi" yapmıştır.

• Evren'in, bizzat kendisinin hazırlanmasına katıldığı Üruğ-Öztorun planından vazgeçerek başka bir tercihe yönelmesindeki diğer bir faktör de Silahlı Kuvvetler içindeki dengelerde güçlüden yana geçmiş olmasıdır. Bizce üzerinde durulması gerekli en önemli noktalardan birisi de budur. Çünkü gündelik basında Özal'ın sivil zafer kazandığı yolunda kopartılan fırtınanın yanlışlığı da buradan kaynaklanmaktadır.

ÖZAL ORDUYLA KARŞI KARŞIYA GELMEMİŞTİR

Zira tüm basın bu olayı hükümetin Silahlı Kuvvetler'le karşı karşıya geldiği ve sonuçta onu dize getirdiği, sivil hükümetin askeriye üzerinde otorite kurduğu şeklinde yorumlamıştır.

Üruğ'un planının Silahlı Kuvvetler planı olduğunun kanıtı nedir? Tersine, Silahlı Kuvvetler'i biraz olsun tanıyanlar böyle bir önceden belirlemenin Silahlı Kuvvetler üst kademelerindeki terfi-tayin teamüllerine ve generallerin yükselme ihtiraslarına aykırı düştüğünü bilirler.

Silahlı Kuvvetler'de halen tuğgeneralden orgenerale kadar toplam 102 general ve amiral bulunmaktadır, bunların da önemli bölümü kuşkusuz ki karacıdır. Zaten Silahlı Kuvvetler'de her şeyi belirleyen de Kara Kuvvetleri'dir.

Türk ordusunda katı bir hiyerarşi ve disiplin bulunmakla birlikte bu ordunun üst kademesi, genelinde generaller topluluğu, ama özellikle tümgeneralden yukarısı, yani or ve korgeneraller emirlerinin altında önemli askeri birlikler bulundurdukları için ordunun yönetiminde kendilerini pay ve söz sahibi hissederler. Dahası da kendisinin bir üstündeki komutanın yılları sayılıdır, emekli olacaktır, kendisi ise orduda bir gelecek sahibidir. Bu nedenle bu kademelerde o denli katı bir disiplin ve hiyerarşi geçerli olamaz. Kaldı ki, bir subay daha genç yaşında, özellikle kurmay olmak için çalışır, kurmay olduğu zaman ise en yüksek mevki, yani genelkurmay başkanlığı onun hayatının en büyük tutkusu haline gelir. (Genelkurmay başkanlarından bazılarının cumhurbaşkanlığına tırmanabilmesi nedeniyle kurmay subaylardan cumhurbaşkanlığını düşleyenler bile vardır).

Kurmay albaylıkta takılmayıp tuğgeneralliğe terfi ettiği andan itibaren o kurmay subayın önünde genelkurmay başkanlığı yolu açılmış demektir. Bu noktadan sonra siciller değil, ilişkiler belirleyici rol oynamaya başlar. Rütbe tuğgenerallikten yukarı doğru tırmandıkça, kuvvet komutanlığı ve genelkurmay başkanlığı ihtirası da artık iyice yakınlaşan bir hedef haline ge-

lir. (Bu olgu, son haftalarda konuyla ilgili gazetelerde bazı emekli generallerle —örneğin Turgut Sunalp'le, Bedrettin Demirel'le— yapılan röportajlarda açıkça dile getirilmiştir.) Bu generaller "her yiğidin gönlünde bir aslan yatar" diyerek, her generalin, hatta her subayın günün birinde "en yüksek makama" gelmek istediğini açıkça söylemektedirler.

İşte Üruğ ve Öztorun'un yapmış olduğu 2000 yıl planı, 102 adet generalin gönlünde yatan kuvvet komutanlığı ve genelkurmay başkanlığı aslanını yok saymaktadır. Söz konusu 102 kişiden olsa olsa 10-15 tanesi 2000 yılına kadar bu makamlara gelebileceklerdir, diğerlerinin bir kısmı ise bu şansı peşinen yitirmiş olacaklardır. Bu nedenle, Üruğ-Öztorun planı orduda belirleyici olan generaller topluluğunun çoğunluğunun çıkarlarına uygun olmadığı için o çoğunluk tarafından tasvip görmemiştir. Evren'in "güçlüden yana geçtiğini" söylerken kasdettiğimiz de esasen budur.

Şu halde, Özal ve dolayısıyla Evren bu son olayda Silahlı Kuvvetler'le karşı karşıya gelmiş değildirler, tam tersine Silahlı Kuvvetler'e —onu temsil eden generaller kademesine— daha uygun gelen bir tasarrufta bulunmuşlardır.

Gene hiç unutmamak gerekir ki, ordunun bu kademesi ideolojik ve politik anlamda bir bütündür, hepsi Atatürkçüdür ve hepsi, istisnasız hepsi, "zamanı geldiğinde Silahlı Kuvvetler'in devleti kurtarma, Türkiye Cumhuriyeti'ni koruma ve kollama görevi"nin uygulayıcılarıdırlar. Nitekim "sivil" Özal'ın sivillik yanlısı tercihi diye tanıtılan Torumtay, Milli Güvenlik Konseyi genel sekreter yardımcılığı yapacak kadar cuntacı birisidir.

Generaller arasındaki ihtilaflarda ideolojik olan bir yan yoktur, bunların hepsi kişiseldir. Nitekim Turgut Sunalp adı geçen mülakatta bu gerçeği "generaller birbirine düşmandır" sözüyle ifade etmektedir. Kendisine bu sözün ne anlama geldiğini soran Çölaşan'a verdiği yanıtta Sunalp küçük rütbeli subayların birbirine dost olduklarını, rütbe yükseldikçe, yarbaylık, albaylık kademelerinde subayların sadece arkadaş olduklarını, generaller kademesinde ise birbirlerine düşman hale geldiklerini açıkça dile getirmektedir. Bunun nedeni de, kuşkusuz ki, piramidin tepesindeki makam, mevki ve kadroların az olması, o mevkilere gelmek için çok aday arasında kıyasıya bir mücadelenin sürmesidir. Kısaca söylersek, yeni genelkurmay başkanının atanmasında hükümetin izlediği tutum generaller kademesinin büyük çoğunluğunun istekleri doğrultusundadır, yani Özal orduya rağmen bir şey yapmış değildir, tersine ordunun isteğine uymuş bulunmaktadır. Bunun sonucu ise sivil hükümetin orduyla karşı karşıya gelmiş bulunması bir yana tersine ikisi arasındaki işbirliği daha sağlam temellere oturmuştur ve Özal ABD ve ordu gibi iki velinimetinin tercihine uymuştur.

ÖZALCI PROPAGANDA

Durum böyle olduğu halde basın ve —birkaçı hariç— gazete yazarları meseleyi Özal'ın zaferi, sivilleşme, sivil darbe vb. gibi yorumlarla vermişlerdir. Bir kısmı bilerek, bir kısmı da kendisini olayların akışına kaptırarak bol bol Özal'ın reklamını yapmışlardır.

Bu propaganda Özal'a çok sıkışık bir anında cankurtaran simidi gibi gelmiştir. Özal'ın yaptığı zamanlama da zaten bu sonucu elde etmek amacına dönük olmuştur. ABD ile ve generaller kademesiyle kulislerini önceden yapmış olan Özal, Üruğ ve Öztorun'a hiç haber vermeden kararı son anda açıklayarak kendisini ve hükümeti güçlü ve otoriter göstermiştir, kendisinin sanki askerlerden bağımsız olduğu imajını yaratmıştır. Bu imajın yaratılmasına basının kopardığı gürültü kendisine çok yardımcı olmuştur. O kadar olmuştur ki, Özal kendisinin bile umduğundan daha fazlasını elde etmiştir.

Ayrıca Özal astronomik zamları da tam bu sırada birden bire getirmeyi ihmal etmemiştir.

Basının, hatta demokrat bilinen kimi yazarların genelkurmay başkanlığı konusundaki bu gelişmeleri demokrasi, sivilleşme vb. gibi yorumlamış olmaları, demokrasi kavramı ve normları açısından gerçekten de hazindir.

Bu nasıl demokrasi zaferidir ki, tezgâh Washington'da kurulmakta Ankara'da uygulanmaktadır? Bu nasıl sivilleşmedir ki, sivil rejimi yıkan cuntanın başı Kenan Evren Türkiye'de girişimin başını çekmektedir? Bu nasıl demokratikleşmedir ki, darbeci Türk ordusunun külliyen darbeci generallerinin büyük çoğunluğunun tercihi doğrultusunda alınmış bir karar sivillik ve demokratlık diye yorumlanabilmektedir?

Emekliye ayrılan Üruğ darbeci olduğu için mi emekliye sevkedilmiştir? Hayır. Üruğ görev süresi sona erdiği için yerine kendi seçtiği halefini bırakarak gitmek istemiştir. Üruğ'un veliaht tayin ettiği Öztorun darbecidir de, Torumtay darbeci değil midir? Bu sayede önleri açılmış olan generaller darbeci değil midir? Ve tekrar edelim, hepsinin başağası Kenan Evren darbecilerin en büyük elebaşı değil midir?

Öte yandan, 30 Ağustos'ta Genelkurmay Başkanlığı görevine resmen başlayacak olan Torumtay, madem ki "sivil hükümete bağlı" bir kişidir de, kendisinin yerine gelecek olan yeni Kara Kuvvetleri Komutanı'nı belirlemek hakkı niçin ona verilmiştir? Oysa kuvvet komutanlarının atanması da, bilindiği gibi üçlü kararnameyle yapılmaz mı? Oysa gazetelerin de açıkça belirttiği gibi yeni Kara Kuvvetleri Komutanı'nı hükümet değil Torumtay ve dolayısıyla yüksek rütbeli generaller belirleyeceklerdir.

Bu yazımızda ele aldığımız konuyla ilgili kamuoyunda koparılan fırtına, ne yazık ki, yedi yıldır sık sık karşılaştığımız bir durumun bir kez daha tekrarından başka bir şey değildir. Yedi yıldır kimileri demokrasiyi hep darbecilerden beklemiştir. Cunta'ya niyazlar ederek, Cunta'nın demokrasiye kendiliğinden geçmesini dilemişlerdir. Bu denli sübjektif ve hamhayalci olunca da Cunta'dan gelen pekçok Bizans entrikası ikide bir demokrasiye geçiş, sivilleşme vb. gibi yorumlanmıştır. Cunta'nın kendiliğinden çekip gideceği, demokrasinin kendiliğinden —yani askerlerin inayetiyle ve ihsanıyla— geleceği beklenip durmuştur.

Bu tutum ise darbecilere olağanüstü manevra kabiliyeti kazandırmıştır. İşte şimdi de, Evren-Özal çetesi bu olayla sivilleşme kahramanı ve demokrasi havarisi ilan edilmişlerdir. ■

Umumi Müfettişlik Yeniden Kuruldu

Özal Evren'le görüşerek yayınladığı çift imzalı bir kararname ile Olağanüstü Hal Bölge Valiliği adı altında olağanüstü yetkilerle donatılmış bir makam ihdas etti ve bu valiliğe devletin öngördüğü kişiyi atadı.

Ayrıntıları gazetelerde de yazılı olduğu gibi, bölge valisinin kamulaştırma da dahil, emri altındaki binlerce personele en yüksek devlet maaşının % 25'ine varacak kadar prim tahsis etme dahil, aldığı icra kararlarını Danıştay denetiminden muaf tutma, hatta yaptığı harcamalar nedeniyle Sayıştay'a hesap vermeme dahil sınırsız yetkileri bulunuyor. O kadar ki, bu yetkilerde zikredilen birçok husus, faşist cuntanın yapmış olduğu 1982 anayasasının bile dışına taşabilecek kadar hukuk dışı.

Adı geçen makamın ve o makamda oturan kişinin yetki alanı ise Diyarbakır, Elazığ, Mardin, Tunceli, Siirt, Hakkari, Bingöl ve Van illerini kapsıyor.

Önce bir noktaya değinmek istiyoruz: Burjuva basını yeni kurulan bu makama "süper vali" diye isim taktı. Her şeyi sulandırmak, bayağılaştırmak için bir takım terimlerin icat edildiği günümüz Türkiye'sinde bu amaçla kullanılan sözcüklerden birisi de bilindiği gibi süper sözcüğüdür. Basın Kürdistan'a büyük yetkilerle atanan valiye de süper sıfatını takarak meseleyi banalleştirmektedir. Oysa bu makam ve orada oturan kişiye verilmiş olan görev Kürt halkının üzerindeki korkunç zulmün, inanılmaz boyutlardaki insanlık dışı uygulamaların yeni bir yansımasıdır, yeni bir siyasal ifadesidir.

Belki denilecek ki, Kürt halkı üzerinde zaten öylesine büyük bir zulüm vardır ki, böyle bir makamın ihdas edilmesi neyi ifade eder, bir fazla, bir eksik, ne farkeder?

Ama konu bizce o kadar basit değildir. Mevcut devlet terörünün üzerine konulmuş yeni bir şiddet unsuru değildir. Sorun bugünkü hukuk dışı, insanlık dışı rejimin Kürdistan'da yaptıklarının kurumsallaştırılması ve bu kurumsallığın kalıcılaştırılması yönünde yeni bir tırmanıştır. O kadar ki, yukarıda söylediğimiz gibi hukukun özüne ve ruhuna tümüyle aykırı 1982 Anayasası bile dahi yeni kurulan ve böylesine olağanüstü yetkilere sahip olan bir makamı içermemektedir.

Örneğin bu vali istediği herhangi bir bölgeyi tümüyle boşaltabilecek, yani Kürt köylülerini yerlerinden, yurtlarından, köylerinden, topraklarından mahrum edebilecektir. Köyleri ve mezraları birleştirme adı altında insanları topraklarından sürebilecek, hatta onların topraklarını kamulaştırma adı altında devlet adına gasbedebilecektir.

Bir başka deyişle vali, donatılmış bulunduğu bu yetkilerle devletin Kürdistan'daki alabildiğine keyfiliğini ve zorbalığını bugünkünden çok daha ötelere götürebilecektir.

Gene aynı vali, emrindeki adamlarla birlikte ve sahip olduğu sınırsız ve denetimsiz harcama yetkilerine dayanarak bol bol adam satın alabilecektir. Esasen bu iş MİT ve polis tarafından yaygınca yapılmaktadır. Ama gene de gizli kapaklı yapılmaktadır. Şimdi ise, yayınlanan kararnameyle birlikte bu iş resmileştirilmiştir. Bu demektir ki, bölgenin aşırı yoksulluğundan istifade edilerek Türk devleti adına adam satın alma, adam kullanma, muhbir kiralama, ihbarcılara bol bol para dağıtma işi adeta kitleselleştirilecektir. Valinin harcamalarının Danıştay ve ihale kanunları dışında tutulmasının nedeni budur.

Yani adı geçen kararname, zorbalığı sınırsız olan Türk devletinin bu zorbalığa denk hayasızlığını resmileştirmekte ve yasallaştırmaktadır.

Ayrıca bu makama verilen kamulaştırma yetkisi de Kürt köylülerinin hatta kentlerde ev, dükkan, küçük işletme vb. sahibi olan Kürt yurtseverlerinin başlarının üstünde Demokles'in kılıcı görevini yapacaktır.

Vali hazretleri, ona akıl veren MİT görevlileri, şu ya da bu köyden mi şüphelendi, o köy boşaltılacak, sakinleri köylerinden sürgün edilebilecek, topraklarına el konulabilecektir. Şu veya bu kişinin devlete karşı olduğundan mı kuşkulandı, vali hazretleri o kişinin malını, mülkünü devletleştirebilecektir. Kısacası kamulaştırma adı altındaki devlet gaspı uygulamaları Kürt halkına karşı en büyük göz dağlarından birisi olarak kullanılabilecektir.

Bilindiği gibi Cumhuriyet hükümeti tek parti devrinde Takrir-i Sükûn'dan sonra Kürdistan'da Umumi Müfettişlik ihdas etmiş ve bu makama büyük yetkiler vermişti. Şimdi getirilen uygulama ise Umumi Müfettişlik'lerin yetkilerini fersah fersah aşmaktadır.

Merkezi otorite şimdi olağanüstü yetkilerle donatılmış olağanüstü bölge valisi atayarak Kürdistan'daki otoritesini, yani şiddetini ve mezalimini daha da öteye götürme kararı almış ve uygulamaya geçmiştir. Öteden beri zaten Kürdistan'da "asayiş uygulamaları" MİT'in ve askeri yetkililerin elinde olmuştur. Şimdi ise yeni uygulamayla bu iş kılıfına uydurulmakta, bu uygulamaya bir resmiyet kisvesi kazandırılmaktadır.

Göstermelik bir parlamentonun bulunduğu, bu parlamentonun icra organı üzerinde hiç bir denetiminin bulunmadığı, Örsan Öymen'in ölmeden önce yazdığı son yazısında da açıkça dile getirdiği gibi bu konuda günlük basının tümüyle MİT tarafından yönlendirildiği, esasen demokratik kamuoyunun Kürdistan'daki devlet terörü konusunda son derece duyarsız kaldığı, birçok demokratik çevre ve kişinin de şovenist, milliyetçi görüş ve propagandaların etkisiyle düşündüğü ve davrandığı Türkiye'de, Kürt halkına karşı başlatılan bölge valisi uygulaması aynı zamanda icra organını bütün bütün her türlü denetim ve eleştiriden azâde kılmayı amaçlamaktadır.

Bütün bunlara rağmen, bir kez daha vurgulamak isteriz ki, "Kürdistan'da zaten korkunç bir devlet zulmü var, bölge valisi uygulaması bir şeyi değiştirmez" diye düşünmemek ve bu makamın kurulmasına ısrarla karşı çıkmaya devam etmek, bölge valiliğinin lağvedilmesi için demokratik kamuoyu yaratmak Kürdistan'daki ırkçı, şoven ve milliyetçi Türk politikasına karşı durmanın gereklerinden biridir. ■

"Kansızlar"a Kan Aranıyor

Yurtdışında "Türkiye aleyhine faaliyette bulunmak" iddiasıyla Cunta'nın kararıyla yurttaşlıktan çıkarılmış olan Cem Karaca Türkiye'ye döndü, yurttaşlığı iade edildi, yargılanmak üzere çıkarıldığı mahkeme tarafından da serbest bırakıldı.

ÖZAL'IN BİR ATRAKSİYONU

Bu kadar ikram kuşkusuz ki her kula nasip olmaz. Zira, halen siyasal nedenlerle yurtdışında yaşamaya mecbur kalan —yurttaşlıktan çıkarılmış veya çıkarılmamış— binlerce siyasal sığınmacı bulunuyor. Bu kişilere uzun yıllar Cunta ve onun şakşakçısı kimi gazeteler tarafından küfredilmişti. Şimdi bunlardan bir tanesinin cımbızla seçilmiş gibi izzet-ü ikbal ile yurda dönmesindeki hikmet acaba nedir?

Bu sorunun yanıtı her hangi bir kuşkuya yer bırakmayacak kadar açık. Bu kişinin —Cem Karaca'nın— Türkiye'ye döndükten sonra neler yaptığına, neler söylediğine bakmak bile soruyu yanıtlamaya yetiyor.

Örneğin, (gerici, şoven, antidemokratik gazetelerin kullandığı küfürle) düne kadar "Kansızlar"dan biri olan Cem Karaca Turgut Özal tarafından "kabul ediliyor" ve Cem Karaca "sayın başbakan"la bir saat kadar görüşüyor. Görüşmeden çıktıktan sonra gazetecilere başbakanı metheden sözler sarfediyor.

Kimdir bu başbakan? IMF'nin, ABD'nin ve yerli tekelcilerin direktifi ile 12 Eylül öncesinde generalleri bir an önce bir askeri darbeye ikna etmek için dil döken ve "başka çaremiz yok" diyen kişidir. Darbeden sonra ekonomik işlerle görevli tam yetkili başbakan yardımcısıdır. Bugün uygulanmakta olan ve halkın belini tam anlamıyla büken ekonomik politikanın baş suçlusudur ve bunun parçası olan grev yasaklarının, Yüksek Hakem Kurulu uygulamalarının, bankerler olayının, (yani kemerleri sıktıkça sıkma politikasının ve ona uygun siyasal yapının) baş suçlularından biridir; Evren-Özal çetesi sözü bu anlamda tam yerine oturmaktadır.

CEM KARACA
TEKİL BİR OLAYDIR

İşte Cem Karaca bu kişiyi methetmektedir. Gerçi Cem Karaca politik bir şahıs değildir ve ondan her türlü yozluğun beklenebileceğine uygun tutarsızlıklar içinde olmuştur. Ama basın onu Türkiye'ye döndükten sonra farklı bir şekilde tanıttığı için, Türkiye'de bir çok kişi Cem Karaca'yı da hâlen yurtdışında sürgünde yaşayan siyasiler kapsamında saymış olabilir.

Nitekim basında, hatta kimi demokrat yazarlarda bile böyle bir hava gözlenmektedir.

Üstelik de Hasan Celal Güzel, yurttaşlıktan çıkarılanların yurttaşlık haklarının iadesi için hükümetin bir yasa tasarısı hazırlamakta olduğunu açıklamıştır. Bu nedenle konunun Cem Karaca olayı etrafında ve o açıdan değil, siyasal bir sorun olarak ele alınması gerekmektedir. Zira Cem Karaca olayı bireysel bir olaydır, tekil bir olaydır. Cem'in annesi, yakınları, hükümetten ricacı olmuşlardır, gerekli pazarlıklar yapılmıştır ve Cem Karaca ondan sonra ülkeye dönmüştür. Özal da hem tanınmış bir ses sanatçısına mağfiret etmiş olmak gibi bir parsa toplamıştır, hem de Avrupa kamuoyuna karşı bir atraksiyon yapmak istemiştir.

Bunun karşılığında da Cem Karaca "islah-ı nefs etmiş biri olarak" kendisine düşen görevi yapmış, yani pazarlığının gereklerine uymuştur.

Daha da önemlisi, hükümetin yurt içinde bu konuda yaymak istediği hava "demek ki suçlu olmayanlar dönebiliyorlarmış", "dönmeyenler dönmediklerine göre demek ki gerçekten suçluymuşlar" gibi bir kanı yaratmağa" dönüktür.

Ama bu şekilde güdülen amaç boşa çıkacaktır. 12 Eylül'den sonra uzun süre resmi propaganda ve onu destekleyen gazeteler tarafından sürgündeki siyasilere karşı yürütülen karalama kampanyası ve demagojiler kamuoyunda etkisini tümüyle yitirmiştir. Yurtdışındaki siyasi parti, sendika, diğer kitle örgütü yöneticilerinin, sanatçıların, yazarların vb. suçlu gösterilmesi artık paslı bir silah haline gelmiştir. Zira kamuoyu o kişilerden en önde gelenlerin demeçlerini, mülâkatlarını, yazılarını, şiirlerini sık sık gazete ve dergilerde okuyabilmektedirler. Gerçi onlar henüz yurda dönememişlerdir, ama görüşlerini basında açıklamak olanağını elde edebilmişlerdir. Bu nedenle onların "suçluluğu", sadece olağanüstü mahkemelerin, sıkıyönetim ve Devlet Güvenlik Mahkemeleri'nin tozlu dosyalarındaki, savcılık iddianamelerindeki isnatlardan, iddialardan ibarettir.

Üstelik de onlar görüşlerini basında açıklayabilmek için hiç de öyle Cem Karaca gibi kendi değerlerinden, inançlarından ödün vermek, rejime methiyeler düzmek onursuzluğuna düşmemişlerdir.

SİYASAL SÜRGÜNLER SORUNU
VE DEMOKRATİK MÜCADELE

Buna rağmen, ülkemizdeki demokrasi mücadelesinin sayısız sorunlarından birisi olan yurtdışındaki siyasi sürgünler meselesi halledilmiş değildir. Onları suçlu gibi gösteren propagandanın kamuoyunda etkisinin silinmiş olması, hukuki bakımdan da sorunun çözümlenmiş olması anlamına gelmemektedir. Çünkü onların yurttaşlıktan çıkarılmaları ya da mahkemelerce re'sen suçlu muamelesi görmeleri hukuk içi değil, hukuk dışı bir tutumun sonucudur.

Çünkü onlar aleyhine Cunta tarafından açılmış davalar el'an bağımsız ve demokratik mahkemelerde değil, hükümetin ve rejimin güdümündeki mahkemelerdedir.

Rejimin bu konuda izlediği yol ise kendi tıynetine uygun olarak, siyasi sürgünlerin —tıpkı Cem Karaca gibi— gelip el etek öpmelerini peşinen kabul etmeleri, şimdiki rejimle pazarlık yapmalarıdır.

Cunta nasıl ki hapishanelerdeki onbinlerce tutuklu arasından üç-

(Devamı 8. sayfada)

Perinçek Grubu Tecritini Aşamadı

Doğu Perinçek grubunun uzun süredir devam eden legal bir parti kurma çabaları, 26 Temmuz günü yapılan kurucular kurulu toplantısıyla resmiyet kazandı.

Bilindiği gibi Perinçek ve ekibi suret-i haktan gözükerek "tüm solu içerecek" bir parti kurma görünümü altında yola çıkmışlardı. Bu konuda çeşitli ortak toplantılar yapılmıştı. Ama bir çok kişi ve çevre onlarla bir sosyalist parti kurmağa girmedi. Geriye kala kala M.Ali Aybar'ın eski TİP başkanı olarak kamuoyunda toplamış bulunduğu şöhretten yararlanmak kaldı. Fakat Aybar'ı bile yanlarına alamayacaklarını görerek, kendi grupsal partilerini kurdular.

Perinçek ve ekibinin böyle bir partiyi tek başlarına kurmalarına bir itirazımız yok. Kendileri kendi politik öngörüleri doğrultusunda, kendi siyasi hareketlerini bir legal partiyle sürdürmek istemiş olabilirler ve şimdi de bunun gereğini yapmaktadırlar. Tersine, Perinçekçilerin vardıkları bu sonucu sol adına, sosyalist hareket adına memnunlukla karşılamak gerekir. Çünkü bunca uğraşmalarına rağmen Perinçekçiler partilerini kurmak için yanlarında kendilerinden başka tek bir kişi bile bulamamışlardır. Bu ise solda bazı değerlerin ve ölçülerin çok köklü olarak yerleşmiş bulunduğunun bir kanıtıdır.

Perinçekçilerin ne geçmişteki günahları sol kamuoyu tarafından bağışlanabilmiş ya da yok sayılabilmiş, ne de onların suret-i haktan gözüken, anti-Sovyetizm dozunu azaltan ve bu yolda soldaki bir çok kesime şirinlik muskası dağıtan tutumları herhangi bir etki yapabilmiştir.

Bu nedenle, Perinçek partisi, her ne kadar adına bir de "Birleşik" sözcüğünü eklemişse de, tümüyle yapayalnız olarak kurulmuştur. Tecrit içinde doğmuştur. Yani ölü doğmuştur. Öte yandan kendisini "Girişim Komitesi" diye ilan eden kişilerin yaptıkları basın toplantısında dile getirilen talepler demokratik taleplerdir, orada yazılı olanlara kimsenin bir tek itirazı yoktur. Şayet parti kendisini sadece bu taleplerle misyonlandırmış olsa idi, "demokratik bir parti kuruldu" deyip geçebilirdik. (Her ne kadar, en azılı anti-Sovyetik olarak tanınmış ve çok uzak olmayan geçmişte Amerikan emperyalizmini Sovyetler Birliği'ne ve dolayısıyla dünya sosyalist sistemine yeğ tuttuğunu açıkça beyan etmiş ve bu doğrultuda yoğun gayretler sarfetmiş bir grubun kuracağı partinin demokratik bile olması hayli kuşkuluysa da, en azından dünyadaki ve Türkiye'deki koşullara bakarak bu grup ve partisi anti-Sovyetizm yapmadığı müddetçe demokratik bir parti sayılabilir diye salt bu kapsamda —ve yukarıdaki ihtirazi kaydı koyarak— düşünmek mümkündür).

Ne var ki, bu parti kendisini demokratik bir parti olarak değil, sosyalist bir parti olarak tanıtınca işler değişmektedir. Zira Perinçek grubunun partisi ne temel ideolojik hattı açısından, ne de politikaları açısından ülkedeki sosyalist parti ya da sol parti gereksiniminin bir sonucu değildir. Bu nedenle, ülkemizin bugünkü siyasal koşullarında solun geniş kesimlerini kucaklayacak, daha da önemlisi solda politize olmuş kitlelerin örgütlü ve birleşik mücadele konusundaki özlem ve isteklerine tercüman olabilecek bir sol partinin yaratılması konusundaki çalışmalar bu parti yaratılıncaya kadar devam edecektir.

Bugüne değin bu doğrultuda yapılmakta olan çalışmaların henüz sözkonusu partinin kurulmasıyla sonuçlanmamış olması kuşkusuz ki olumsuzluktur. Çünkü böyle bir boşluk her geçen gün kendisini daha fazla hissettirdiği halde, soldaki kitleler giderek artan bir şekilde böyle toparlayıcı bir legal sol partinin kurulmasını beklediklerİ halde, soldaki kitleler 1970'li yıllardaki gibi sosyal demokrasiden bir misyon bekler durumda bulunmadıkları, böyle yanılsamalar içinde olmadıkları halde, ihtiyaç duyulan sol parti kurulabilmiş değildir.

Bu boşluğun sürdüğünü gören Perinçekçiler ise belki fırsattan bilistifade, göz boyayarak ihtiyaç duyulan sol partinin yerini alabiliriz umuduyla partilerini anons etmişlerdir. Oysa sosyal mücadeleler hiç de böyle sübjektif niyetlere göre gelişmezler. Çünkü ihtiyacı duyulan sol partinin soldaki kitleleri kucaklayabilmesi, onların özlem ve isteklerine yanıt getirebilmesi her şeyden önce belli ve tutarlı bir ideolojik rotayı gerektirir. Soldaki kesimlerin güvenini kazanacak, solda politize olmuş kitlelere seslenecek, işçi sınıfının ve diğer emekçi katmanların en ileri kesimlerinden başlayarak, giderek genişleyecek politikalar ve çalışmalar ancak ve ancak sağlam bir ideolojik baz üzerinde inşa edilebilir. Perinçek partisinin ise bu sağlam temelden yoksun olduğu apaçıktır.

Tersine, bu parti, şimdilik suret-i haktan gözükse bile her fırsatta tıynetini ve sosyalizmin genel doğrularından olan uzaklığını ortaya koyacak, mevcut rejime karşı çıkarken, resmi ideolojinin, Atatürkçülüğün dümen suları içinde kalacak, dünya sosyalist sisteminden olan ayrılığını, zaman zaman ona karşıtlık raddelerine varıncaya dek belli olacak, soldaki en geniş politik kadroların, ileri işçilerin, ileri emekçilerin hiç bir zaman güvenini kazanamayacak, sendikalarda, diğer kitle örgütlerinde tutunamayacak bir partidir.

Bu nedenle, adı geçen partinin sosyalist etiketini taşısa bile hedef şaşırtmaktan, yanıltmaktan başka bir misyonu olmayacaktır. Ne var ki, önceden de bu konuda ifade etmiş olduğumuz gibi, bu partinin vereceği hasarı ve kafa bulandırmasını abartmamak gerekir. Onların yolları zaten çok uzun yıllardan beridir soldan ayrıydı, şimdi de yaptıkları kendi yollarında yürümekten ibarettir. Şu halde, Perinçekçilerin böyle bir pratik kurumlarından kaygılanmaya neden yoktur.

Ama soldaki geniş kitlelerin gereksinme duydukları legal sol partinin hâlâ gecikiyor olmasından

kaygılanmak gerekir. Çünkü demokrasi ve demokratik mücadele sorunları başta olmak üzere siyasal alandaki pek çok sorunun çözümü doğrultusunda ülkenin siyasal yaşamına ağırlığını koyacak güç şu anda ancak ve ancak legal bir sol partinin kurulup, güçlendirilmesiyle mümkündür. Bu parti, soldaki güçlerin birleşik mücadelesi ve giderek birleşik bir yapıda merkezileşmesi, ayrı ayrı mücadele eden güçlerin çeşitli düzeylerdeki birlikler içinde biraraya gelmesi ve giderek solda güçlü ve etkili bir odağın yaratılması konusunda vazgeçilmez bir manivela görevi yapacaktır. bu partinin yaratılmasının gecikmesi ise, kuşkusuz ki, mücadelede —özellikle birliksizlikten kaynaklanan— belli başlı birçok sorunun çözümünü geciktirmekte, mücadelenin bu kapsamdaki zaaflarını sürdürmekte, siyaset meydanını burjuva partilerine bırakmaktadır. Burjuva partileri arasında demokratik olan sosyal demokratlar da kelimenin tam anlamıyla dökülünce muhalefet diye meydan DYP'ye ve siyaset alanı da DYP-ANAP mücadelesine kalmaktadır.

Oysa sosyal muhalefet soldaki bir partiyle yürütülebilir, bu sadece solun gelişip güçlenmesi için, demokratik mücadelenin de boyut kazanarak, sonuç alıcı noktalara varması için gereklidir.

Bu bakımdan, yapılacak şey, solun ihtiyacı olan partinin, sağlam ideolojik bazıyla, ilkeli birlikçiliğiyle kurulması için yapılacak çalışmaları yoğunlaştırmaktır.

Bu konuya elbette trenin kaçmakta olduğu mantığıyla bakmamak gerekir, ama solun, özellikle bilimsel sosyalistlerin politik mücadelede görevleri ve politik mücadelenin gereksinmelerini doğru ve anında tespit etmek ve bu gerekleri karşılayacak adımları seri olarak atmak gibi bir zorunlulukları bulunduğunu da unutmamak gerekir.

Bir takım sübjektif yaklaşımlarla, kerameti kendinden menkul öngörülerle, ya da olmadık yakıştırmalarla günün en ivedi politik görevlerini ertelemek, onların yerine getirilmesi doğrultusundaki çabalardan uzak durmak, hatta onlara dolaylı yollardan engel olmaya çalışmak tutumlarının, yani 1980 öncesinde pekçok kez yapılmış olan dar grupçulukların tekrarlanması bizzat o politikanın sahipleri dahil kimseye yarar sağlamaz, en büyük zararı da sol politik mücadeleye verir. ■

"KANSIZLAR"A KAN ARANIYOR"

(6. sayfadan devam)

beş zayıf kişiyi satın alabilmişse ve onları dönekleştirebilmişse, şimdi de yurtdışındaki siyasi sürgünlerden döneklik ya da uzlaşmacılık beklemektedir.

Cuntacıların bu beklentisi boşunadır. Çünkü onların hapishanelerde buldukları dönekler hasbelkader sol hareketlerin içine girmiş, faşizmin şamarını yiyince de hemen gerisin geriye çarkla tövbe istiğfar etmiş kişiliksiz zavallılardır ve tekrar edelim ki, Cuntacılar böyle adamları bulup çıkarmak için çok ama çok çabalamış, hatta bunun için özel kanunlar çıkarmıştır, ama buldukları bu zavallıların sayısı onbinlerce kişi arasında birkaç yüze bile varmamıştır. 12 Eylül'den bu yana 150 bini aşkın kişinin polis sorgularından, gözaltından ve hapishaneden geçtiği düşünülürse, adı geçen zavallıların sayısının bu denli az olması rejimin bu yoldaki gayretlerinin ne denli sonuçsuz kaldığını kanıtlamaya yeter.

Bu nedenle, Cuntacılar ve onların Özal hükümeti Cem Karaca olayına bakıp fazla heveslenmemelidir. Yeni yeni Cem Karaca'lar bulabileceğini ummamalıdır. Kaldı ki yukarıda belirttiğimiz gibi Cem Karaca siyasi bir kişi de değildir, bu nedenle onun rejimle uzlaşarak yurda dönmüş olması, yurtdışındaki sürgünleri hiç mi hiç ilgilendirmemektedir.

Her ne kadar, Cem Karaca verdiği demeçlerde hem nalına hem mıhına konuşarak yurtdışındaki "arkadaşları" adına konuştuğunu da söylüyorsa ve onların haklarını savunur gözüküyorsa da, kendisi yurda döndükten sonra T.Özal'ı övmesiyle ve bazı demeçleriyle yurtdışındaki siyasilerle ortak bir yanı olmadığını ortaya koymuştur.

Yurtdışındaki siyasi sürgünler elbette gaspedilmiş olan yasal haklarını elde ederek Türkiye'ye döneceklerdir. Hem de onların hakları iade edilmiş olarak yurda dönecekleri zaman çok da uzak değildir. Ama bu dönüş ne tek tek yapılmış kişisel pazarlıkların sonucu olacaktır, ne de rejimin onlar için göstereceği bir mağfiretin ya da şefaatin.

Onların yasal yaşama haklarını elde ederek yurda dönmeleri, demokrasi mücadelesinin gelişmesi, güçlenmesi ile mümkün olabilecektir.

Herkesin de çok iyi gördüğü gibi onların suçsuz oldukları kamu vicdanında açığa çıkmıştır. En büyük tirajlı gazetelerde demeçlerinin, mülâkatlarının yayınlanması, onların suçsuz olduklarının kamuoyu tarafından bilinmesini değil, aynı zamanda kamuoyunun o kişilerin görüşlerini, düşüncelerini merak etmesinin, onları dinlemek istemesinin de bir sonucudur. Çünkü bir günlük gazete ancak ve ancak okurlarının ilgisini çeken konuları işler; madem ki düne kadar ülkede aforoz edilmiş, gayrı meşru ilan edilmiş olanlar bugün gazetelere mülakat verebilmektedirler, bu demektir ki, onların zorla bastırılmak istenmiş toplumsal meşruiyetleri vardır.

İşte bu toplumsal meşruiyet eninde sonunda hukuki yapıya da yansıyacaktır, o kişileri gayrı meşru tanıyan bağımlı mahkeme dosyalarının yasal sonuçlarını etkileyecektir, bu dosyalardaki asılsız isnatları, iddiaları geçersiz kılacaktır. ■

OKUYUCULARIMIZIN DİKKATİNE!

Yazışma adresimiz:

Postfach 10 13 46, 4100 Duisburg 1

olarak değişmiştir.

Türk-İslam Sentezi Safsatası

Türk-İslam Sentezi safsatası kara bir yağ lekesi gibi ülke sathına yayılıyor. Gerçi yeni bir şey değil, ama hâlen ulaştığı boyutlar oldukça yeni. 12 Eylül ve sonrası, giderek "İslâmcı, Hareketçi, Liberal(!)" kanatlarıyla ANAP iktidarı bu yayılmaya büyük imkânlar ve itilim sağladı. Ardında hesaplı kitaplı niyetler ve güçler, güncel hedefler kadar uzun erimi de gözeten bir işlev var.

Bu safsatanın niçin bir **safsata** olduğunu, "düşünce" planında geçmişini, tarihî kaynaklarını, nereden beslendiğini, yapısal niteliğini ve iç çelişkilerini, ideolojik yönünü, yönelimini, emperyalizmin uluslararası propaganda mihraklarıyla bağlarını uzun boylu irdeleyip teşhir etmekte yarar yok değil; ama şu anda, ona yüklenen işlevi, politik yanını deşmek daha güncel bir ihtiyaç gibi görünüyor.

Türk-İslam sentezciliği, başlangıçta, faşist milliyetçi hareketin alâmeti fârikası idi. Şoven milliyetçiliği ve ırkçı faşizmi İslâm helvasına bulayıp kitlelere satmayı, Kemalist-milliyetçi "uygarlaşma" tezlerinin, pratiklerinin manen ve maddeten doyuramadığı, hattâ dışladığı halk kesimlerinden kadro devşirmeyi amaçlıyordu. Zamanla, 12 Eylül öncelerinde, ünlü Aydınlar Ocağı çevresinin özel ve ısrarlı gayretleriyle tüm işçi ve demokrasi düşmanı güçlerin ortak "düşünce" ve eylem platformuna dönüştü. 12 Eylül uygulamalarının —G.Kore özentisi ekonomik/toplumsal tercihlerin, devleti daha da güçlendirmeye, toplumu gerici otorite sultası altında tutmaya yönelik siyasi ve fiilî dayatmaların, üniversitelerede tüm eğitim kadroları ve müfredat programlarında gerçekleştirilen operasyonların, dinsel bağnazlığa, militan dinci akımlara meydanı kasıtla boş bırakan resmî devlet desteğinin, vb...— esin kaynağı o platformdur. Bugün devlet aygıtının her bir kilit noktasını, TRT'yi, YÖK'ü, kamu iktisadi işletmelerini, Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü'ne kadar her bir resmî-yarı resmî kurumu âdeta işgal eden yeni ve aktif kadroların da hemen hepsi o çevrenin ve uzantılarının dolaylı, dolaysız onayından geçmiştir denilebilir.

Aydınlar Ocağı'nda Türkeş faşizminin kaşarlanmış ideologlarının yanısıra büyük holding sahibi fabrikatörler, 1950 öncesinin CHP'li bakanları, ünlü eski DP'li zevat, tarikat ve tekke şeyhleri, emekli orgeneraller, sıkıyönetim savcıları, AP'li eski bakanlar, ileri gelen milletvekilleri, ABD'den "ihtisas" diplomalı psikiyatri uzmanları, özel ithalat-ihracat şirketlerinin, kaçakçılık mafyalarının hukuk danışmanı Mason prof.'lar, arada bir eski Cumhurbaşkanı (Celal Bayar), gerici basın patronları, gerici yazarlar, yorumcular, vb., vb..., kafa kafaya verip "memleket meselelerini tezekkür" ederek güncel sorunlara ve geleceğe yönelik stratejiler, politikalar önermeyi kendilerine iş edinmişlerdi. Bunların hemen her birinin 12 Eylül faşizmi ve onun uzantısı Özal yönetimi tarafından uygulanmaya konulmuş olması elbette ki ilginçtir. Ne ki bu olguyu, Aydınlar Ocağı çevresinin "herşeye kaadir" gizemli gücüne atfetmek yanlıştır ve saçmadır; çevrenin niyetlerinin gerçekleşmesinde gözlenen "başarı", hâkim sermaye ve siyaset mihraklarının, ordunun NATO'cu generallerinin ortak endişelerini, korkularını, özlem ve umutlarını dile getirmede üstlendiği işlevde somutlanmıştır.

Türk-İslâm sentezi safsatası da, bu bakımdan, Türkiye tekelci burjuvazisinin 12 Eylülcü halk düşmanı dayatmalarının, bu dayatmaları ekonomik, politik, toplumsal her alanda sürekli kılma, bunu sağlamaya yatkın kadrolaşmayı oluşturma niyet ve gayretinin ideolojik zeminidir. O zemin üzerinde çeşitli yönlerde yol alınmak isteniyor ve görüldüğüne göre daha şimdiden bir hayli yol da alınıyor.

Bir kere, dine ve dinci akımlara sağlanan resmî teşvik ve devlet desteğiyle, 1) 12 Eylül uygulamalarıyla görülmemiş ekonomik ve politik baskı altına alınan kitlelere tevekkül ve itaat ruhu aşılanmak, baskılara, gittikçe artan sömürüye, gelecekten umudun körelmesine tahammül uhrevî, nostaljik, motiflerle gerekçelendirilmek isteniyor; ve 2) toplumda demokratikleşmenin, her şeye rağmen sağlam ve dinç kalan demokrasi güçlerinin önüne militan islâmcılıkla ideolojik ve politik (fiilî) engeller dikilmesi amaçlanıyor.

İslâma yüklenen bu ikili işlevin tüm "sentez"ciler gözünde taşıdığı önem hiç bir şüpheye yer vermeyecek kadar açıktır. İslâmın **insan hakları** kavramına yabancılığından yararlanılarak toplumda ve bireyin bilincinde demokrasinin en temel kavramları ve uygulamaları "bize yabancı" ideolojilerin "saptırma"ları, giderek "bozguncu sapkınlıklar" olarak gösterilmekedir. Ve tüm demokratik talepler —kadın özgürlüğünden, vicdan özgürlüğüne, komünistlerin legal örgütlenme hakkına kadar— kitlelerin gözünde kendilerini dışlayıcı "kökü dışarda"-cılığa ya da "vatan hainliği"ne indirgenmeye çalışılmaktadır. Bu bakımdan Türk-İslâm sentezciliğinin bir ayağını oluşturan İslâmcılık, güncel tezahürleri ve geleceğe yönelik potansiyeli ile, tekelci burjuvazinin ve tüm demokrasi düşmanlarının kitlelere ve toplumun tek tek her bir bireyine karşı devreye soktukları bir saldırı aracıdır.

Türk-İslâm sentezi zemini üzerinde yol alınmak istenen yönlerden bir diğeri de eğitimle ilgilidir. Sentezcilerin eğitimi —ilkokullardan üniversitelere dek— kendi kapalı av alanı saymaları, o alanı her ne bahasına olursa olsun elden çıkarmamaya hayatî önem atfetmeleri boşuna değil. 12 Eylül iktidar gaspından bugünedek eğitim alanında önce TÖB-DER olgusuna karşı girişilen terörcü saldırıyla başlayarak YÖK ve M.Eğitim Bakanlığı aracılığıyla gerçekleştirilen yenilikler, "reform"lar da Türk-İslâm sentezi "görüş"ünün hâlen yetişmekte olan kuşakların eğitimine ne gözle baktığının açık kanıtıdır.

Amaç, genç dimağları rasyonel ve maddeci düşünmeden koparmak, bilimi salt uygulamalı teknik düzeyine indirgemektir. Maddeci düşüncenin ve bilimin, bu alanda

(Devamı 15. sayfada)

Değerlere Sahip Çıkmak

Türkiye toplumunun yaşadığı derin bunalım ve özgürlüksüzlük ortamının, 24 Ocak politikaları ve Özal zihniyetiyle birlikte ortaya çıkan sonuçlarından birisi de toplumun yedi yıldır ciddi bir dejenerasyon süreci yaşamasıdır.

Bu dejenerasyon, toplumdaki insani değerlerin aşınması ve aşındırılması şeklinde çok somut olarak gözlenmektedir.

Yozlaşma (dejenerasyon), çürüme (dekadans) vb. gibi sözcüklerle ifade ettiğimiz bu olguya toplumdaki değerler sarsıntısı da diyebiliriz.

İnsan ögesine, toplumun ve bireylerin insani değerlerine yönelik bu tahribat, hiç kuşkusuz, toplumun en gerici kesimlerinden, başta tekelci sermayeden ve onun emrindeki diktatörlükten, Evren—Özal çetesi başta olmak üzere Özal'ın bakanlarından, uzmanlarından, danışmanlarından, ANAP'lı belediye başkanlarına, parti ilçe örgütü yöneticilerine dek bilumum Özal ve ANAP taifesinden gelmektedir.

Bir başka deyişle, yaşanılan çürümenin baş suçlusu politikasıyla ve ekonomisiyle yedi yıldır egemenliğini sürdüren rejimdir.

Toplumdaki insani değerlere en gerici kesimlerden bu denli ve çok yönlü saldırılar sürüp giderken, toplumun en ileri güçlerinin rejime karşı mücadelesi aynı zamanda rejimin toplumda yarattığı dejenerasyona karşı mücadeleyi de içermektedir. Yıkılmakta, tahrip edilmekte, aşındırılmakta olan insani değerlere sahip çıkılması her şeyden ve herkesten önce ülkemizin ilerici güçlerinin görevidir.

Mücadelenin belirleyici alanının politik olduğu en küçük bir kuşkuya yer bırakmayacak kadar açıktır. Çünkü sözkonusu dejenerasyon ve değerler sarsıntısı, aynı zamanda, geniş kitlelerdeki bezginlik, karamsarlık, umutsuzluk psikolojisinin derinleşmesiyle birlikte sürmektedir. Bu nedenle, politik mücadelenin belirleyiciliği, dünyanın esas olarak politik mücadeleyle değiştirileceği yolundaki Marksist doğrudan değil, aynı zamanda sözünü ettiğimiz karamsarlık ve aldırmazlık (yani depolitizasyon) ortamından da ileri gelmektedir.

Çünkü emekçi halk güçlerinin rejime ve giderek sisteme karşı mücadeleye çekilmesinin ana alanı, asıl kaldıracı politik alandır. Politika ise halk güçleri açısından kollektif bir olaydır. Politik mücadele ancak kitlelerin katılımıyla gerçekleşebilir ve başarıya ulaşabilir.

Çıkışsızlık psikozu içindeki yığınlar kendi çıkarlarını temsil eden politik parti ve akımlara güven duydukları ölçüde politikleşirler. Politikleşme ise bir yandan politik bilinçlenme ise öte yandan bu politik bilinç doğrultusunda kitlesel mücadeleye katılmak demektir.

Geniş emekçi yığınların, ülke geleceğinden umutlarını kesmiş olmaları, hiçbir şeyin değişmeyeceği gibi bir kanıya kapılmaları, halk için çalışanlar için bir çıkış yolu bulamamaları, böylece "gemisini kurtaran kaptan" mantığıyla kendilerini birey olarak ayakta tutmaya çalışmaları, tam da rejimin istediği depolitizasyondur.

Bir başka deyişle, depolitizasyonun en önemli bileşeni toplumda, emekçi kitleler arasında topluluk ruhunu köreltmek, topluluğa ve birlikte mücadeleye olan inancı yoketmek şeklinde ortaya çıkmaktadır.

Böylece toplumun çok büyük çoğunluğunu oluşturan emekçileri birbirlerinden yalıtmak, onları kendi eksenleri etrafında, kendi bireysel yörüngeleri içine hapsetmek ve böylece onları hepten güçsüz bırakıp tek tek teslim almak faşizmin başlıca yöntemlerinden birisidir.

Kabul etmek gerekir ki, rejim yedi yıldır bu doğrultuda bir hayli etkili olmuştur. Bir kez kitlelerde böyle bir psikoloji yaratıldı mı —ve bireylere "köşeyi dönme" felsefesi de aşılandı mı— depolitizasyonu uygulamak da kolay olur.

Ne var ki, depolitizasyonun tek sorumlusu mevcut iktidar değildir. İktidara karşı muhalefet alanında burjuva partileri önde oldukları için, onlar da topluma hiçbir çıkış yolu gösteremeyince, kitlelerdeki umutsuzluk ve politikaya inançsızlık büsbütün artacak ve yaygınlaşacaktır.

Bugün burjuva muhalefetin iki ana gücü DYP ve sosyal demokratlarda somutlanmaktadır. DYP'nin niteliği malumdur ve geniş yığınlara güven vermemesi doğaldır. Buna karşılık sosyal demokrasi muhalefetten kaçan, muhalefetini ürkeklikle yapan ve üstelik de son derece dağınık ve başıbozuk bir manzara arzeden durumdadır.

Böyle olunca da burjuva muhalefetin kitlelere güven vermemesinde şaşacak bir yan yoktur. Elbette adı geçen muhalefet partilerinin milyonlarca seçmeni vardır, ama bu gerçeklik, kitlelerin depolitizasyonuna da engel değildir. O partilere oy verecek seçmenlerin büyük bir bölümü dahi ANAP'a nazaran ehven-i şerdir diye oylarını o doğrultularda kullanacaklardır.

Burjuva muhalefetinin kitlelere güven vermemesi doğaldır. Ama bu, Türkiye solunun emekçi yığınlara güven verdiği anlamına da gelmemektedir.

Çünkü Türkiye solu birleşik ve etkili bir güç olarak politika arenasına çıkabilmiş değildir. bırakınız en geniş emekçi yığınlarını, sol politik bilinçle donanmış, yani toplumun en politize kesimini oluşturan yüzbinlerce ileri işçinin ve emekçinin gözünde bile sol şu anda ülkede bir alternatif değildir. Bölünmüş ve dağınık solun kitlelerde yarattığı izlenim solun bir türlü biraraya gelemeyeceği, derlenip toparlanamayacağı ve kısır döngülerden kurtulamayacağı şeklindedir.

Politik solun durumu böyle olunca, değil sadece genel olarak toplumda, soldaki kitlelerde de umutsuzluk ve inançsızlık vardır, politikadan uzaklaşma vardır. Sayıları bir hayli kabarık olan ilerici aydınlarda gözlenen depolitizasyon, sol politikayı küçümseme, buna karşılık hiçbir şey yapmayıp içki masasında bunalma, fırsat bulduğu taktirde ülkeyi terketme psikolojisi sürüp gitmektedir.

Bu çemberi mutlaka parçala-

(Devamı 15. sayfada)

ABD Körfez'de Kuşağı Sarkıtıyor

Artık bütün dünyada kısaca "Körfez" olarak adlandırılan Basra Körfezi'nde gerginlik son bir kaç ay içinde daha da artan bir hızla tırmanıyor. İran-Irak savaşının süregitmesi yüzünden zaten savaş alanının bir parçası haline gelmiş olan Körfez'de, ABD'nin askeri mevcudiyetini kışkırtıcı bir şekilde artırıp provokatif faaliyetlerine hız vermesi dünya barışı açısından son derece tehlikeli bir durum yaratıyor. Körfez'in dünya politikasında kazandığı önem, ona ilişkin haberlerin radyo, televizyon ve gazetelerde hemen daima baş sıralarda yer almasından da belli oluyor.

Körfez'deki bu son gerginliği tırmandıran ilk adım hatırlanacağı gibi ABD donanmasına ait Stark firkateyninin bir Irak uçağı tarafından exocet füzeleriyle bombalanması olmuştu. Bu olay nedeniyle ABD kamuoyunda bilerek oluşturulan etkiyi istismar eden Reagan yönetimi, ABD'nin Körfez'de askeri varlığını daha da artıran, oradaki filoya daha çok yükümlülükler getiren bir projeyi yürürlüğe koymanın yollarını aramaya başlamıştı. Beyaz Saray'ın gerekçesi, Ortadoğu petrollerinin "Batı" için hayati öneme sahip olduğuydu. Öyleyse oradan gelen petrolün taşınmasının emniyet altına alınması lazımdı. Bunun da çaresi, petrolü taşıyan araçların ve onların izleyeceği güzergâhın korunabilmesi için Körfez'deki ABD filosunun bir şekilde takviye edilmesiydi.

Reagan ekibinin bu gerekçeleri Kongre'yi bile tatmin etmedi. Hürmüz Boğazı'ndan geçerek gelen petrol ABD'nin toplam ithalatının %5'ni dahi geçmiyordu. Sırf bu miktar için bunca masrafı ve riski göze almaya değer miydi? Üstelik bu yoldan gelen petrol özellikle Japonya'nın ve ve F.Almanya başta olmak üzere diğer Batı Avrupa ülkelerinin ihtiyaçlarının önemli bir bölümünü karşılıyordu. Bu ülkeler ABD'nin girdiği riske ve masrafa katkıda bulunmadan petrol ihtiyaçlarını karşılayacaklardı. Dostluk adına bu kadarı da fazlaydı!

Beyaz Saray Kongre'den gelen bu tepkileri önemsemediği gibi, Batılı müttefiklerinin kendini desteklemekteki soğuk tutumuna da fazla aldırmadı. Ayrıca Körfez'e yığınak yapmak için bir "hile-i şeriye" de buldu: Kuveyt tankerlerine ABD bayrakları çekilecekti. Böylece ABD filosu "kendi" tankerlerini korumakla görevlendirilmiş olacaktı.

Bu hile-i şeriye meseleyi bilen Batılıları dahi kandırmadı. Çünkü İran'ın Hürmüz'den geçecek bütün tankerleri batırmaya yönelik bir politikası yoktu. İran'ın tankerlere yaptığı saldırıların hemen tamamı Irak'ın saldırılarına misilleme amacı taşıyordu ve özellikle Irak'a savaşta en çok yardımcı olan ülkelerin gemilerini hedefliyordu. İran'ın durup dururken Kuveyt tankerlerine saldırması sözkonusu olamazdı.

Bütün bunlara rağmen Beyaz Saray bildiğini okudu. Körfez'deki ABD filosu yarıdan fazla takviye edildi, helikopterlerin sayısı artırıldı, Kuveyt tankerlerine ABD bandırası çekildi ve tankerler ABD savaş gemilerinin koruması altında Körfez'de seyretmeye başladılar.

Bunca itiraza rağmen ABD'nin Körfez'deki jandarmalığını daha da takviye etmesinin altında bir bityeniği olmalı. Bu da kolayca teşhis edilebiliyor. Reagan ve hempaları İran'a müdahele etmek için bir **bahane** yaratmanın peşindeler.

Hoşuna gitmeyen yönetimlerden kurtulmak için onları devirip yerine kendisine bağlı yönetimler getirmek Washington'un klasik politikasıdır. Evren cuntasından Grenada'nın istilasına dek bunun onlarca somut örneği var. Beyaz Saray'ın Tahran'a yönelik politikasının esasını da aynı motif oluşturuyor. Çünkü Humeyni ve mollaları katı bir şekilde "Batı" düşmanlığı güdüyorlar, en çok da ABD'ye yükleniyorlar. Üstelik Tahran'ın bu tutumu İran sınırları içinde kalmıyor. Ortadoğu'da bir hayli gelişme sağlayan İran yanlısı fanatik Şii akımları bölgedeki ülkelerde "Batı" karşıtı, antiamerikan eğilimlerin güçlenmesine hayli katkıda bulunuyorlar. Kısacası Humeyni yönetimi ABD'nin Ortadoğu'da yükümlendiği jandarmalık "misyonu" için küçümsenmeyecek bir handikap oluşturuyor. Onun için de Washington ne yapıp edip Humeyni'den kurtulmak istiyor.

Ne ki bunun gerçekleşmesi hemen hemen imkansız. Çünkü Tahran'daki yönetimin azımsanmayacak bir halk desteği var. Bu durumda Humeyni'yi devirip Şah yanlılarından kukla bir hükümet oluşturmak imkansız. İran'da mollalara bir alternatif olacaksa, bu ancak despotizme karşı mücadele veren halk güçlerinin iktidarı olabilir. Böylesi ise ABD'nin hiç işine gelmez. Öyleyse ABD neyin peşinde?

ABD bir hır çıkartıp İran'a müdahale etmenin peşinde. Bir kere Reagan yönetimi İran-Irak savaşının İran lehine sonuçlanmasına müsaade etmeyeceğini açıkça deklare ediyor. Sürüp giden ve iyice anlamsızlaşan bu savaşın Irak lehine bitmeyeceği kesin. İran'ın kazanması da olası görünmüyor ama molla yönetimi fanatik bir şekilde savaşı sürdürmeye kararlı. Yani ileride Irak'ın direncinin kırılması ihtimali var. ABD bu ihtimali ortadan kaldırmak istiyor.

Ama Washington'un esas istediği Humeyni'yi devirmese bile onun bölgedeki etkinliğine son vermek, prestijini kırmak. Bunun da yolu İran'a askeri müdahaleden geçiyor. İşte ABD'nin Körfez'deki askeri varlığını hızla artırmasının başlıca nedeni bu. Üstelik olmayacak şey de değil. Örneğin Stark'ı füzeleyen Irak uçağı değil de İranlılar olsaydılar Beyaz Saray'ın nelere tevessül edecek idiği hiç de meçhulumuz değil. Reagan yönetimi aynı Tophane kabadayısı gibi Körfez'de kuşağı sarkıttıkça sarkıtıyor. Yanlışlıkla da olsa bir İranlı bu kuşağa bastı mıydı tamam. Örneğin Hürmüz Boğazı'nı işgal etmek için bundan âlâ bahane bulunamaz.

Bu hesaplar tutar mı? Orasını kestirmek güç ama bu hesapların tutmaması için de çaba göstermek gerekiyor. Bunun başında BM Güvenlik Konseyi'nin oybirliği ile aldığı karara uymak ve her iki halka da çok pahalıya malolan bu anlamsız savaşa son vermek geliyor. Böylece Sovyetler Birliği'nin yaptığı —ve Tahran'ın da desteklediği—**Körfez'in tüm yabancı savaş gemilerinden arındırılması** önerisinin uygulanması imkan dahiline girebilir. Ki Körfez'de dünya barışı açısından hatırı sayılır bir tehlike oluşturan gerginliğin giderilmesinin de yolu bulunabilsin. ■

SBKP MK Plenumu Yapıldı

25-27 Haziran 1987 tarihlerinde toplanan SBKP MK Plenumu, SBKP MK Genel Sekreteri Mikhail Gorbaçov'un Plenum'a sunduğu raporu görüştü ve yeniden yapılanmayla ilgili bir dizi karar aldı.

Aşağıda M. Gorbaçov'un Plenum'da yaptığı kapanış konuşması ile, Plenum'da alınan kararların bir özetini bulacaksınız.

***

Yoldaşlar, MK Plenum toplantısının çalışmasını bitiriyoruz. Bildiğiniz ve bu tartışmalarda çok önemli bir şekilde vurgulandığı gibi, bu Plenum'u bütün parti ve bütün ülke beklemekteydi. Bir yandan yeniden yapılanmanın günümüzdeki aşaması ortaya bir çok sorun çıkarmıştır. Bu sorunları değerlendirmek ve onlardan politik ve örgütsel çalışma için dersler çıkarmak şimdiki MK Plenumu'nun konusuydu. Öte yandan da, ekonomimizin yönetimine ilişkin reformun temel belirlemelerini ve ilkelerini hazırlamak göreviyle karşı karşıyaydık.

Plenum komünistlerle bütün Sovyet insanlarının beklentilerine yanıt vermiştir demek için sanırım haklı nedenlerimiz vardır. İşte bu yüzden Plenum'un muazzam bir önemi ortaya çıkmaktadır. Plenum, SBKP'nin 27. Kongresi'nde belirlenen doğrultuda yapılmakta olan yeniden yapılanmayı önemli ölçüde ilerletmiş ve bunun zorunluluğunun ve gerçekleştirilmesinde yeni yaklaşım yöntemlerinin daha güçlü bir şekilde kavranmasına yardımcı olmuştur.

Plenum'da ekonominin yönetimiyle ilgili köklü bir reform programı kabul edilmiştir. Bu program, yeniden yapılanmayı hızlandırmak için güçlü ve etkin bir kaldıraç görevi görecektir.

Bu programda, geçen iki yıllık pratik deneyimlerimizden, bilimsel araştırmalardan ve onlarca yıllık sosyalizm inşasından çıkardığımız derslerden elde ettiğimiz her şey yer almıştır. Program son yıllarda ekonomiye yaklaşımımızda denediğimiz yeni şekiller üzerine kurulmuştur. Böylece kabul edilen belgeler kollektif düşünme ürünü olmuş ve toplumumuzun şu anki gelişme aşamasında bu konularla ilgili olarak genelleştirilebilecek her şey programa girmiştir.

Plenum'un içinde yer aldığı atmosferin özellikle üzerinde durmak gerekmektedir. Bu hava, Nisan Plenumu'ndan ve SBKP'nin 27. Kongresi'nden sonra parti içinde oluşan yeni durumun daha da geliştiğini göstermektedir. Yeniden yapılanma süreci, onun başarıları ve kazanımları soğukkanlılıkla değerlendirilmektedir. Yapılan işlerin ayrıntılı bir analizi yapılmaktadır. Eksikler eleştirilmekte ve olgunlaşmış sorunlar serbestçe ve objektif olarak dile getirilmektedir. Bütün bunlar da bu Plenum'da yapılan konuşmaların önemini ortaya koymaktadır ve hepimiz MK üyeleri olarak durumdan memnun olmakta yerden göğe kadar haklıyız.

Ana konuşmada ve yapılan tartışmalarda, yeniden yapılanma sürecinin bütün başarılarıyla birlikte şimdilik henüz çok yavaş ilerlemekte olduğu görüşü vurgulanmıştır. Bu durumu eleştirmekte olmamız, varolan olanakları harekete geçirmemizi sağlamaktadır ve bu olanaklar toplumsal yaşamın bütün alanlarında hiç de az değildir.

Burada yüksek sesle dile getirilen eleştiri ve özeleştiri, durumdan rasyonel olarak memnun olunmadığını göstermektedir ve bunun üstesinden gelecek gücümüzün varolduğunu kanıtlamaktadır. Bolşevik eleştirinin en önemli özelliği, onun somut konunun özüne yönelik ve yapıcı olmasıdır. Tamamen haklı olarak diyebiliriz ki, biz hem sanayide, hem de tarım gibi karmaşık bir ekonomik sektörde ilerlemeler kaydetmiş bulunuyoruz. Son zamanlarda ülkede oluşan toplumsal ve politik durumu kavramakta insanların bilinçlerinde kaydedilen ilerlemeden özellikle söz etmek gerekmektedir.

Bugün ülkemiz hızla değişmekte olan bir toplumdur. Ülkemiz artık başka hevesler ve başka umutlarla dolu bir toplum haline gelmiştir. Toplum kendi kendini yenilemektedir, hareketlenmeye başlamıştır. Bir düşünme süreci başlamıştır. Pratik yaklaşım daha aktifleşmektedir ve gittikçe daha çok hissedilen sonuçlar doğurmaktadır.

Plenum ayrıca, Nisan 1985'te önerdiğimiz 27. Kongre belgelerinde ve MK'nin Ocak Plenumu'nda hazırladığımız yeniden yapılanmaya ilişkin ve kendi içinde bir bütün oluşturan bir düşünce şekli ortaya koymuştur. Ama bunun sadece teorik yanı değil, kendisi de önemlidir. Şimdiki Plenum'un politik önemi şuradadır: Yeniden yapılanmanın fikirleri pratiğe aktarılmıştır, hem halkın gerçek yaşamsal temellerine, yani ekonomik alana dayanan tayin edici toplumsal sahalara aktarılmıştır.

Bir kere daha söylemek istiyorum ki, Plenum kararları, Plenum'un kabul ettiği belgeler, hızlandırmaya ve yeniden yapılanmaya ilişkin stratejik çizgimizi hem teorik, hem de pratik olarak önemli ölçüde derinleştirmektedir. Tabii ki, pratik deneyimler bir çok şey hakkında bize bilgi sağlayacaktır. Yaşamın kendisi, yeniden yapılanmayla ilgili düşünceleri derinleştirecektir.

Bizi yeni sorunlar ve az olmayan sayıda da zorluklar beklemektedir. Gerçi hatayı mümkün olan en aza indirmek için dikkatli çalışmak ve davranmak zorundayız, ama bu, hata olmayacaktır anlamına gelmez. Buna rağmen ben inanıyorum ki, en büyük hata, hata yapmaktan korkmaktır. Bugünkü aşamada önümüze çıkan zorluklardan korkarsak birileri çalışma odalarında cesaretsiz olarak bekleyecek ve yaşamın daha yüksek sesle pencere ve kapıları çalmasına ses çıkarmayacaktır. Ve en büyük hata budur.

Biz acil sorunlardan kaçmama ve sorunları biriktirmeme kararını almış bulunuyoruz. Zaten şimdiye kadar yeterince sorun birikmiş bulunmaktadır. Hata yapmaktan korkmak, tedavisi özellikle zor bir durumdur. Bu korku iradeyi felce uğratır ve toplumun değiştirilmesi çabalarını engeller.

Şimdi bir çeşit geçiş dönemi yaşamaktayız. Bu özellikle ekonomide sözkonusudur. Önümüzde şu

görevler vardır: Bütün işletmeler ve birlikler eksiksiz ekonomik muhasebe tutmalı, fiyat saptanmasında köklü bir reform hazırlanmalı ve uygulanmalıdır. Ayrıca, madditeknik güvence, finansman ve kredilerin sağlanması ve yönetimin örgütlenme yapısının değiştirilmesi.

Bütün bunlar ciddi ve esaslı bir çalışmayı gerektirmektedir. Ve aynı zamanda 12. Beş Yıllık Plan'daki görevlerin yerine getirilmesinden ve Beş Yıllık Plan'a koyduğumuz hedeflere ulaşmaktan kimse bizi muaf tutmamaktadır.

Bu karmaşık geçiş döneminin bizde uzun sürmemesi ve sorumluluk isteyen bu dönemde hepimizin kararlılıkla, düşünerek ve etkin bir şekilde davranması için gereken her şeyin yapılması tabii ki zorunludur.

Burada her şeyin önemi vardır ama en önemlisi, milyonlarca insanın ekonomik çıkarlarını etkileyen ekonominin yönetilmesine ilişkin köklü reformlara başlamamızdır. Tekrar ediyorum: En önemlisi, hepsinden de önemlisi budur.

Bu nedenle, bütün pratik işlerde bu çıkarları gözönünde bulundurmalıyız. Ama bu bizim çeşitli heveslerin ve paraziter çıkarların ardında, onların dümen suyunda gideceğimiz anlamına asla gelmemelidir. Hayır yoldaşlar. Ben, gözönünde bulundurmamız gerekenin yasallığı olan çıkarlar olduğunu söylüyorum. Bu nedenle ekonominin yeni mekanizmasına geçişteki bütün çalışma da, bu çıkarların gerçekleşmesi için daha çok olanak vermelidir. Zaten bu çıkarların gözetilmesi amacıyla ekonomik sistemimize ve bütün ekonomik çalışmaya yeni bir dinamik verilmesi istenmiştir.

Genel olarak, şimdiki aşamadaki bütün işler, büyük bir sorumlulukla yapılmalıdır. Başında tecrübeli, teorik eğitimden geçmiş ve örgütsel olarak birlik içinde olan bir partinin bulunduğu toplum bunu yapacak olgunluktadır.

Bugün toplumsal gelişmenin bu aşamasında ve yeniden yapılanmada partinin rolünün özellikle önem kazandığını bütün gücümüzle vurgulamalıyız.

SBKP'ye düşen ve aşırı sorumluluk isteyen görev, reformu bütün temel birimlerde ve her düzeyde pratik olarak gerçekleştirmektir. Bunun üzerinde konuşurken, parti temel örgütlerinin rolünü vurgulamalıyım. Yapmak istediğimiz her şey tamamiyle ve büyük ölçüde emek —üretim— kollektiflerinde gerçekleştirilecektir. Ekonominin bütün yönetim organlarının çalışması en başta, ekonominin temel birimlerinin başarılı ve etkin çalışmasını sağlayacak önkoşulları yaratmaya yönelmelidir.

İşte bir emek kollektifinde çalışan parti örgütlerinin bugün artan rolü bu şekilde belirlenmelidir. Parti komiteleri SBKP MK'dan başlayarak bütün temel örgütlerin yeni koşullar altında etkin davranmaları için varolan ve hizmetine sunulan bütün araçlarla buna katkıda bulunmalıdır. Bu, parti çalışmasının politik, örgütsel, ideolojik bütün yanlarını ilgilendirmektedir.

Ülkemizin ekonomi kadrolarının hepsinin önünde muazzam yeni görevler bulunmaktadır.

Parti, reformun gerçekleşmesinde onların belirleyici bir katkıda bulunacaklarını ümit etmektedir. Ülke çok güçlü bir kadro potansiyeline sahiptir ve bu kadrolara ekonomik reformlarla ilgili mevcut değişimlerdeki yeni olanı ve bu değişimlerin boyutlarını tanımaları, ekonomi yönetiminin yeni ilkeleri temelinde aktif çalışmaya katılmaları için yardımcı olunmalıdır ve bu ekonomik birimlerin hepsinde uygulanmalıdır. Öyle davranılmalıdır ki, herkes yeniden yapılanma yanlısı olmalı, reformları desteklemeli, gücünü ve deneyimlerini bu davaya vermeli, canla başla bu iş için çaba göstermeli ve bu insanlar, parti organlarından aktif destek ve dikkat görmelidir.

İnsanların ezici çoğunluğu tam da bunlardandır. Dahası var: Tabandaki kadrolar arasındaki karışıklık belasını —bundan işletmeler, inşaat yerleri, kollektif işletmeler ve devlet işletmelerinin yöneticilerini kastediyorum— yenemezsek, reform çok zor ilerleyecektir. Bu nedenle bir kez daha tekrarlıyorum. Politik olarak yeniden yapılanma yanlısı olan ve gereken yeteneğe sahip olan bütün kadrolar desteklenmelidir. Onlara destek verilmeli ve çalışmalarında yardımcı olunmalıdır.

Yoldaşlar, Plenum'da haklı olarak 13. Beş Yıllık Plan'ın ekonominin yönetimindeki temel dönüşümlerde belirleyici bir aşama olacağı vurgulandı. Fiyat oluşumu ile finansman ve kredi mekanizmalarındaki reform tam bu sırada tamamlanmış ve üretim araçlarında büyük ticarete geçiş hemen hemen gerçekleşmiştir. Bu önlemlerin sonucunda, kendi içinde bir bütün oluşturan bir yönetim sistemi yürürlüğe girecektir.

Ama bunun için 13. Beş Yıllık Plan günümüz koşulları, yeni düşünceler ve ekonomide başlatılan süreçlerden elde edilen daha ayrıntılı bilgiler gözönünde bulundurularak yeniden düzenlenmelidir. Bu bağlamda, 13. Beş Yıllık Plan'ın politik konsepsiyonu ile onun stratejik fikrinin bir MK Plenumu'nda açıklanması gerekmektedir.

Olağan bir 19. Parti konferansının çağrılması için bir karar almış bulunuyoruz. Bu konferans, partinin ve ülkenin yaşamında son derece büyük politik olay olacaktır. Biz komünistler için aslında bu konferans yaşamımızın en önemli konusu olan yeniden yapılanmada politik bir sınav olacaktır.

Ekonomi ve diğer alanlardaki bütün pratik çalışmalarımızı o şekilde yapalım ki, bu sınavdan alnımız açık çıkalım ve konferansta iyi pratik deneyimlere ve gerçek sonuçlara dikkat çekilsin, hem de gelecek için ders çıkarılsın.

Yoldaşlar! Bir kez daha vurgulamak isterim ki, ekonomik alandaki çalışmalarımız, halk ekonomisindeki yeniden yapılanma, ancak milyonlarca emekçiyi de bu işe katarak başarılı olabilir. Bu nedenle şu söylenebilir: Bizdeki yönetimin temeli olan yeniden yapılanma doğrultusu, aslında daha da demokratikleşmeyle bağlantılıdır ve sadece üretimle değil, bütün toplumsal yaşamla bağlantılıdır. Ekonomide ilerleme ve sosyalist demokrasinin gelişmesi birbirinden ayrılamaz.

Yakında Cumhuriyet'lere, bölgelere, yörelere, kentlere ve kazalara, işletmelere geri döneceksiniz ve MK üyeleri, Plenum'a katılan herkes, pratik içinde çok önemli görevlerle karşı karşıya kalacaktır.

Plenum'un hedefleri ve fikirleri, ilk önce komünistlerin ve nüfusun en geniş kesimlerinin bilinçlerinde

yer etmelidir. Bu çok önemlidir. Çünkü biz Plenum'da belirlenen uzun erimli hedeflerin, günübirlik görevlerin çözümlenmesi ile bağlantılı olduğunu biliyoruz. Ve ilk başta da, MK'nin bu Plenumu'nda okunan Politbüro raporunda sözü edilenlerle bağlantılıdır.

Bunun şu anda en önemli şey olduğunu düşünüyorum. İnsanlar yeniden yapılanmanın gelişip derinleştiğini ve yaşamın bütün alanlarında gerçek meyvelerini vermekte olduğunu gerçekten hissetmelidirler. En önemlisi de emekçilerin günlük ve en acil ihtiyaçlarının karşılanmasıyla ilgili olanlardır.

Yoldaşlar, MK Plenumu'nun aldığı kararların hayata geçirilmesinde size verimli çalışmalar dilememe izin verin. ■

PLENUMDA ALINAN KARARLAR

1. SBKP MK Genel Sekreteri Mikhail Gorbaçov'un SBKP MK Plenumu'na sunduğu "Ekonominin Yönetimindeki Temel Değişimlerde Partinin Görevleri Üzerine" adlı raporu görüşüldü. Plenum, SBKP MK Nisan 1985 Plenumu ile 27. Kongre'nin çizdiği hattın sebatla izlenmesinin, sosyo-ekonomik gelişmenin hızlanmasına ve Sovyet toplumunun tüm alanlarındaki yeniden yapılanmaya güçlü bir etkide bulunduğuna, SBKP MK Ocak 1987 Plenumu'nun Sovyet toplumunun demokratikleşmesi doğrultusunda önemli bir kilometre taşı olduğuna, Sovyet halkının büyük değişimleri tamamen desteklediğine ve bu sürece giderek daha çok katıldığına dikkat çeker.

Plenum, SBKP MK Politbürosu'nun yeniden yapılanma politikasının gerçekleştirilmesindeki politikasını ve pratik faaliyetlerini onaylar ve Parti'ye, halkın çıkarları, sosyalizm davasının sağlamlaştırılması ve sosyalist demokrasinin derinleştirilmesi için Kongre'nin stratejik çizgisini kararlıca devam ettirmesi görevini verir.

2. Plenum, Parti'nin ve ülkenin yeniden yapılanma sürecinin şimdi özellikle sorumluluk dolu bir dönemine, pratik faaliyetler dönemine girdiğini tespit eder ve yeniden yapılanmanın tüm araçlarla hızlandırılmasına ve bunun için de ağırlığın örgütsel ve ideolojik-politik çalışmanın iç ve dış politikanın tüm doğrultularında sebat ve azimle geliştirilmesine kaydırılmasının çok önemli olduğuna dikkat çeker.

3. SBKP MK Plenumu, yeniden yapılanmada anahtar görevin ve sosyo-ekonomik gelişmenin hızlandırılmasının en önemli şartının ekonominin yönetiminde köklü bir reformda yattığı görüşündedir. Burada çalışmanın ve Sovyet insanının yaşamının tüm yönlerini devrimci şekilde etkileyecek, sosyalizme yeni bir nitelik kazandıracak ve onu yeni bir gelişme aşamasına yükseltecek kendi içinde bütünlüğü olan yeni bir sistemin yaratılması ön plana çıkmaktadır.

Plenum, SBKP MK Genel Sekreteri Mikhail Gorbaçov'un konuşmasında formüle ettiği, ekonominin yönetiminde yapılacak temel değişikliklerin ana doğrultusunu ve bunun gerçekleşmesinin hedef ve ilkelerini onaylar.

Plenum, SBKP MK Politbürosu tarafından önerilen "Ekonominin Yönetiminin Köklü Dönüşümlerinin Ana Esasları"nı tasdik eder.

Plenum, devlet işletmeleriyle (devlet birlikleri) ilgili hazırlanan yasa tasarısını, ülke çapında yapılan tartışmaları dikkate alarak onaylar.

4. SBKP MK Plenumu, yönetimde köklü dönüşümün sosyalist ekonominin yönetiminde demokratik merkeziyetçilik ilkesinin yeni bir tarzda uygulanması sorununu gündeme getirdiğini ve ekonomi yönetiminin merkez organlarının faaliyetlerinden yeni talepleri yükselttiğini tespit eder.

Plenum, merkezi Cumhuriyet ve yerel yönetim organlarının ve plan sisteminin faaliyetlerinde dönüşüm, finansman ve krediyle ilgili köklü bir reformun gerçekleştirilmesi, fiyat saptanmasında reform ve maddi-teknik güvencede köklü bir dönüşüm için alınan kararları tümüyle onaylar ve SBKP MK Politbürosu'nu ve Bakanlar Kurulu'nu MK Plenumu'ndaki tartışmalar ışığında bu kararları üstlenmekle görevlendirir.

5. SBKP MK Plenumu, partinin etkisini yeniden yapılanmanın tüm doğrultularında güçlendirmenin, toplumsal süreçleri ustaca yönetmenin ve parti çalışmasında yaratıcı yeni bir zihniyeti oluşturmanın şimdi özellikle önemli olduğunu vurgular.

Parti organlarını yeniden yapılanmanın gerçekleşmesinde öncü olmaya çağırır. Birlik Cumhuriyetleri'nin komünist partilerinin merkez komiteleri, bölge, yöre, kent ve kaza komiteleri Parti'nin temel örgütlerine, iş kollektiflerine ve toplumsal örgütlere dayanarak, durumu gerçeklere sadık ve ilkesel olarak değerlendirerek ve kadrolara yeni tarzda davranmayı öğreterek yönetimin çalışma üslubunun mükemmelleştirilmesi ve politik metodların hayata geçirilmesi çizgisini izlemek zorundadırlar. Merkezi ekonomi organlarında, bakanlıklarda ve idarelerde, işletmelerde ve birliklerdeki parti örgütlerinin sorumluluklarının ve ilkesel sağlamlıklarının yükseltilmesi için somut önlemler alınması gerekmektedir.

Parti örgütlerinin, 27. Kongre ve Ocak 1987 Plenumu ile MK'nın bu Plenumu'nun kararlarını gerçekleştirme faaliyetlerini aktifleştirmek amacıyla, bu yılın sonunda komünistlerin toplantılarını ve parti komitelerinin plenumlarını yapmak, seçilmiş organların bu toplantılarda yeniden yapılanmanın yönetimindeki çalışmaları ile ilgili hesap vermeleri gerekli görülmektedir.

*

SBKP MK Plenumu, hızlandırma stratejisinin başarısını belirleyecek olan ekonominin yönetiminde ve ekonomik mekanizmada yapılan tüm değişikliğin merkezi bir görev olduğunun altını çizer. Bu görevin gerçekleştirilmesi tüm partinin ve halkın en önemli davası, ülkenin tüm yaşamını yenileme sürecinin ayrılmaz bir parçası ve Büyük Ekim davasının doğrudan devamıdır. ■

DEĞERLERE SAHİP ÇIKMAK

(10. sayfadan devam)

mak, kırıp dışına çıkmak görevi ise genel olarak tüm sol politik güçlerin, ama en başta bilimsel sosyalist politik güçlerin görevidir.

Mevcut duruma bakıp politik solu şu anda çıkışsız görmek, bu nedenle de burjuva muhalefetin günün birinde solun önünü açacağını beklemek hiçbir şekilde çözüm yolu değildir. Çünkü böylesi bir tutum, politik planda atalet ve takipçilik olduğu gibi bilimsel sosyalizmin ideolojik ve politik değerlerinden uzaklaşmayı da birlikte getirir.

Bilimsel sosyalistler hiçbir zaman kendilerini burjuva muhalefetine göre ayarlamazlar. Burjuva muhalefetiyle ittifak kurmak niyeti, bilimsel sosyalizmin kendi bağımsız politik kimliğinden, ideolojik doğrultusundan, stratejik hedeflerinden ödün vermesini getirirse, sonuçta bilimsel sosyalizmin ve onun değerlerinin kalıcılaşması, daha da yerleşip kökleşmesi, yaygınlaşması, kadrolaşmasının sağlamlaştırılıp genişletilmesi görevi, yani bilimsel sosyalistlerin en başta gelen bu ana görevi ikinci plana itilmiş, giderek önemsizleştirilmiş olur. Sonuçta bilimsel sosyalizm adına böyle bir tutuma girmiş olanlar kendi elleriyle bindikleri dalı kesmiş olurlar. Bilimsel komünizm tarihi birçok ülkede, birçok dönemde bunun acı deneylerini yaşamıştır. Bütün bunlar bilinirken, aynı şeyleri bir daha yapmak, ya da yapmayı denemek vahimdir. Hele hele bu tutumları uluslararası komünist hareketin girmiş bulunduğu yeni aşamanın bir sonucu gibi görmek ya da göstermek daha da büyük bir yanılgıdır. Çünkü uluslararası komünist harekette SBKP öncülüğünde yapılmakta olan şey Leninizm'den uzaklaşmak değildir, yapılmakta olan şey bunun tam tersidir. Çeşitli nedenlerden dolayı Leninizm'in öne çıkamamış ya da kalıplaştırılmış yönlerinin güçlendirilmesi, Leninizm'in özüne daha sıkı sarılınmasıdır.

Glasnost ve yeniden yapılanmanın özü Leninist değerlere daha çok sahip çıkılmasıdır, yoksa liberalleşme ve sosyal demokratlaşma değildir.

Şayet bu iyi kavranmazsa, kaçınılmaz olarak bilimsel sosyalizmin değerlerinin dışına düşülür. Bu ise toplumumuzda yaşanmakta olan değerler sarsıntısına istemeyerek de olsa soldan katılmaktan başka bir anlama gelmez. ■

REFERANDUMDA EVET OYU NİÇİN GEREKLİ?

(2. sayfadan devam)

yük bölümünün elinden alınmış bulunduğu koşullarda yapılacak bir referandumun demokratik olmayacağı boykota gerekçe yapılıyorsa, bu gerekçe de geçersizdir. Çünkü bu referandum Kasım 1982 referandumundan farklıdır. Bir defa 1982'de "Hayır" propagandası yapmak neredeyse suçtu. Bugün ise 6 Eylül'de "Evet" propagandası yapmak serbesttir. Şayet sandıklarda "Evet" oyu kullanmak isteyenlere baskı yapılacak, bu nedenle boykot edelim deniliyorsa, tam tersine gidip "Evet" oyu kullanmak sözkonusu baskıya karşı direnmenin 6 Eylül günündeki biricik yoludur. Böyle bir direnişten kaçıp, kenara çekilme ve hiç sandığa gitmeme pasifizminin ise devrimcilik diye tanıtılması hazindir.

1982 referandumunda anayasaya "Hayır" oyları üzerinde büyük baskı vardı. O sırada da devrimcilik adına boykot çağrıları yapanlara rastlanmıştı. Oysa orada "Hayır" oylarının mümkün olduğu kadar artırılması gerekliydi ve sandığa gitmeyip 2500 TL cezayı göze almak değil, sandık başına gidip, şeffaf zarf içindeki mavi oy kullanmak cesaret işiydi ve cuntaya karşı direniş biçimiydi.

Boykot çağrısında bulunanlar, referandumda sandık başına gitmeyelim, çünkü devrimci durum vardır, silahlanıp rejimi de, anayasasını da devrim yoluyla tarihin çöplüğüne atalım mı, demektedirler? Ya da bırakınız silahlanmayı, kitleleri sokağa mı dökebilmektedirler, kitlesel —ve hatta kitlesel olmayan— gösteri yürüyüşleri, grevler, boykotlar mı düzenlemektedirler? Şayet böyle bir durum mevcut olsaydı, boykot o takdirde haklılık kazanabilirdi. Oysa böyle bir kitle hareketlerinin bulunmadığı açıkça bellidir. Bu durumda referandumu boykot etmek pasifizmle eş anlamlıdır. ■

TÜRK-İSLÂM SENTEZİ SAFSATASI

(9. sayfadan devam)

özgür bilimsel araştırmanın yeri dinî hurafeler, "Türk"lük ve "şanlı tarihimiz"i sözümona yücelten saçma sapan, ileri geri iddialarla doldurulmakta, Amerikanvarî "pratikçilik" —üstelik bir de "bize benzer" kılınarak— öne çıkarılmakta, gerçeklerden kopuk, toplum sorunlarına ilgisiz, dünyadan ve bilimden habersiz, dar kafalı, dar görüşlü yarım-insan'lar yetiştirilmektedir. Devletin ve hattâ Genel Kurmay'ın doğrudan denetimi altında gittikçe "geliştirilen" bu türden bir eğitim sistemine, zaptü rapt altında tutulmak istenen bir toplumun "ideal" bireylerini yetiştirmekte yüklenen işlev, Türk-İslâm sentezcisi 12 Eylül faşizminin ve onun bugünkü uzantısı Özal yönetiminin geleceği teminat altına almaya yönelik uzun erimli hedefleri doğrultusunda oluşturulmasına hızla devam edilen resmî kadrolaşmayla da doğrudan bağıntılıdır. ■

70. YILINDA EKİM DEVRİMİ

(16. sayfadan devam)

lecek yapıyı baştan ilke edinerek doğup gelişmiş olan Bolşevik Parti, gündeme ayaklanmanın askeri sorunları girdiğinde bocalamadı. Tüm parti örgütleri silahlı ayaklanmanın kaçınılmaz olduğu gerçeğine göre yeniden hazırlandı, buna göre yönetildi, tüm pratik sorunlar da bu bakış açısına göre tartışılıp karara bağlanmaya başlandı. Parti, başından bu yana, mücadelenin bütün biçimlerine kendini hazırlamış, aynı zamanda bir savaş örgütü olduğunu 1905 devriminde parlak biçimde kanıtlamıştı. Peki ya olanaklar sorunu?.. Hiç unutmamak gerekir, Rus ordusunun yarıdan fazlasının, üstelik ileri unsurları örgütlenmiş olarak da, Bolşeviklerin yanındaydı, geri kalan bölümü de devrimin düşmanlarına hizmet edemeyecek kadar çöküntüye uğramıştı.

Bu ilk sosyalist devrim görüldüğü gibi, öncü partinin yolundan giden proleter sınıfın ve emekçi yığınların eseri olarak doğmuştur. ■

70. Yılında Ekim Devrimi

Devrim ve Parti

Sıkça görülen yanlışlardandır: Yığınların belirli bir zamandaki durumu, uzun vadeli olmak gereken ilke ve hedefler konusunda kuşku yaratır ve yığınların durumunu değiştirmek yerine, onların durumuna adapte olma düşüncesi öne çıkar. Devrimci mücadeleyi bu tür açmazlarda, ancak kararlı bir devrimci parti koruyabilir. Bunun da birinci ilkesi, her zaman bilimi esas almaktır.

Temmuz 1917'de Rusya'da **"Bolşevik"** sözcüğü, bir çıkış yolunu, umudu değil de, korkuyu çağırır. İki ay sonra Pravda şöyle yazar: "Temmuz olayları ertesindeki ilk haftalarda Bolşevik sözcüğü cahil kitleleri ürkütür gibiyken, şimdi 'kararlı devrimci' sözcüğü ile eşanlamlı hale gelmiştir."

Bu nasıl olabilir? Yığınların, değişmeyen ya da çok çok yavaş değişen nesneler olmayıp, çok canlı ve değişken bir dinamik olmaları gerçeğiyle. Tarihin her bir gününü, anında yığınlar, olup bittikten sonra da topluca tarihçiler yazarlar.

31 Ağustos'da Petrograd, 5 Eylül'de Moskova Sovyeti artık Bolşeviktirler. Yukarıdan seçim darbesi veya atama ile değil, aşağıdan, yığınların hızlı değişimiyle. 8 Eylül'de bütün Rusya'da yerel Sovyet yönetimleri Bolşeviklerin saflarındadır. İki ay önce terkedilen slogan geri döner: Bütün İktidar Sovyetlere!

Böyle "yığın" mı olur? Olur. Çünkü durum devrimcidir, yani devrimci durumdur. Ezilenler, yaşamlarını eski usul sürdürmenin imkansızlığının bilincine, yönetenleri eski usul yönetme imkanından yoksun kılmanın gücüne ulaşmışlarsa sonuç budur.

Eylül 1917 Rusya'sında, emekçi halk yığınlarının, toplumu kökünden değiştirme iradesine yön vermek ve bu eylemi sosyalist devrime yönlendirmek, ancak Marksizmin özünü kavramış olmakla mümkün olabilirdi. İşte Lenin bunu başardı. *Devlet ve Devrim*'i, tam da devrimin eşiğinde, hatta devrim hazırlığı sürerken yazdı. Sovyet olgusunu Marksist devlet teorisi açısından çözümledi. Ama bunu, o günkü Enternasyonal'in (2.) hakim devlet anlayışına karşı yapmak gibi bir zorluğu da yaşayarak gerçekleştirdi. Rus devriminin "dış" güvencelerini Lenin, uluslararası proletaryanın ve dünya emekçilerinin sempati ve dayanışmasında gördü; 2. Enternasyonal'in oportünist yönetiminin bu dayanışmayı önleyemeyeceğini söyledi.

Yeni devlet tipi kendini Sovyet'te ifade ediyordu. Demokratik, emekçilerin doğrudan kendileri kurduğu için yakından bildikleri, yönetebilir, burjuvazi üzerinde diktatörlük kurabilir bir örgüttü bu. Tıpkı Komün gibi...

Bir cazibe Sovyetse ve yığınlar için bu böyleyse, bir cazibe merkezi de burjuva meclisi, geçici hükümet idi ve bu da Menşevikler, SD'ler ve devrim korkakları için böyleydi. Yığınlardaki ayaklanma potansiyelini parlamenter mücadele alanlarına kaydırıp söndürmek manevrası bir kesim Bolşeviği de etkisi altına almışken, Lenin parlamenter mücadele biçimlerinin boyutunu savundu. Yükselen devrimci dalga burjuvaziyle koalisyonu savunan SD'leri de ikiye bölmüştür. Kerenski başkanlığında bir koalisyon hükümeti yine de kuruldu.

Lenin Eylül sonunda (1917) şöyle yazdı: "Bunalım olgunlaşmıştır. Rus devriminin bütün geleceği tehlikededir. Bolşevik Parti'nin onuru zan altındadır. Sosyalizm için uluslararası işçi devriminin tüm geleceği tehlikededir." *(Lenin, Top. Yap. C.26, s. 82)*

Şu anlama geliyordu bu: Devrim için objektif koşullar oluşmuştur. Tarih ilk proleter devrimi için kapıyı aralamıştır. Yapılacak tek şey bu kapıdan girmektir. Aksi bugüne kadar yapılmış her şeyi heder etmektir.

Devrimci ayaklanmanın oluşan koşulları başka, ayaklanmayı başarmak başka şeylerdi. İkincisi titiz bir hazırlığı gerektiriyordu. Toplumun siyasal güç dengelerine etkisi olan bütün unsurların hesaba katılması, düşmanın güçlerini tam olarak görmek, rastlantılara varıncaya kadar ayrıntıları programlamak...

"1) Halkın devrimci yükselişine dayanmalıdır; 2) Gizli anlaşmalara ve bir tek partiye değil, ilerici sınıfa dayanmalıdır; 3) Halkın yürüttüğü, süregelen devrim mücadelesine, bu mücadelenin en yüksek noktasına, düşman saflarında ve devrimin kararsız dostları arasındaki kaypaklıkların en güçlü olduğu bir dönüm noktasına dayanmalıdır" ayaklanma diye yazıyordu Lenin. Bu noktada gündeme *askeri* kavramlar da giriyordu. "...askeri başarı yasası, özellikle adına devrim denen bu kızgın ve hırslı sınıf savaşında politik başarının da yasasıdır" diye ekliyordu Lenin.

Bu doğruysa, zaten her duruma kolayca uyabilecek, şartların birinden öbürüne geçebi-

(Devamı 15. sayfada)